БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 275 (10643) | 1964 оной ноябриин 20, пятница | Сэн 2 мүнгэн

АЖАЛШАДЫЕ КОММУНИС ЁҺООР ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ— ПАРТОРГАНИЗАЦИИН ШУХАЛА ЗОРИЛГО

Олониитэ ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ манайда айхабтар ехэ анхарал хандуулагдадаг. КПСС-эй Программа дотор шэнэ хүниие, коммунизм байгуулагшые хүмүүжүүлгэ мүнөө үедэ партиин шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болгон дэбжүүлэгдэнхэй. Энэ талаар КПСС-эй XXII съездын, партиин Центральна Комитедэй 1963 оной июниин Пленумэй хараалһан зорилгонуудые бэелүүлэн, манай республика дотор нилээд юумэн хэгдээ, хэгдэжэшье байна. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үзэл сурталаар олон түмэн ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Политическэ гэгээрэлэй элдэб янзын һургуулинууд, кружогууд болон семинарнуудта жэлһээ жэлдэ улам бүри олон хүнүүд һуража, марксизм-ленинизмын теори шудална, Советскэ Союз дотор коммунис байгуулалтын шухалын шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр ухамайлан үзэнэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай стратеги болон тактикатай танилсана.

Һуралсалай энэ жэлдэ политическэ гэгээрэлэй элдэб янзын кружогуудта һурадаг хүнүүдэй тоо нёдондонойхиһоо долоо мянга гаран һурагшадаар олон болонхой. Кружогууд, һургуулинууд болон теоретическэ семинарнуудта 80 мянга гаран хүн, бэеэ даагаад 20 мянган хүн марксизм-ленинизмын теори шудална. Олохон һургуулинуудта коммунис ажалай һургуулинууд, ниитын лекторнуud, арадай университедүүд хүдэлжэ байнхай. Хэдэн зуугаад ударидахы хүдэлмэрилэгшэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, багшанар, промышленность болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд пропагандистнуудаар, лекторнуудаар ажаллана. Политическэ гэгээрэлэй байшангууд болон кабинедүүдэй, библиотекэнүүд болон соёл культурын ордонуудай хүдэлмэриинь пропагандистнарта, лекторнуудта, агитаторнуудта али бүхы туһа хүргэхөөр эмхидхэгдэнхэй.

Политическэ гэгээрэлэй элдэб олон кружогуудай хүдэлжэ байхаһаа гадна, бусад һонирхолтой органуудаар ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын, политическэ хүдэлмэри промышленна предприятинууд болон барилганууд дээрэ, колхоз болон совхозуудта, эмхи зургаануудта үдэр бүри хэгдэжэ байдаг ха юм. Элидхэл, лекци, хөөрэлдөөнүүд болоно. «Асуудал болон харюугай үдэшэнүүд» үнгэргэгдэнэ. Мүнөө үеын байдалай шухала асуудалнуудаар теоретическэ зүбшэн хэлсэлгэнүүд, һаналаа булаалдаан, творческо арсалдаан болоожо байдаг.

Эдэ бүхы хүдэлмэри хадаа ажалшадай үүсхэл эдэбхиие бадаруулна, политическэ хүмүүжэлыень хатуужуулна, ушар ёho ойлгохо мэдэрэлыень гүнзэгырүүлнэ, коммунизм байгуулагшын моральна заабари заншалай ёho гуримуудые сахин бэелүүлгэдэнь совет хүнүүдтэ туһална.

Тиигэбэшье олониитэ ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, хүн зоной дунда соёл сурталай хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ ехэ дутагдалнууд тохёолдоно. Үзэл сурталай хүдэлмэри ажабайдалтай нягта холбоотой болоодүй байһаар. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ёһо тэдыгээр хандаха ушарнууд үзэгдэһөөр. Ямар нэгэн асуудалаар политическэ һуралсалай хэшээл үнгэргэхэдөө, лекци гү, али элидхэл хэхэдээ, хөөрэлдөө эмхидхэхэдээ, хүнүүдэй теоретическэ бэлэдхэл олонхи ушарта яахадаашьеб хараада абтанагүй, ямар асуудалнуудаар тэдэнэй һонирхожо байһаниинь шэнжэлэн үзэгдэнэгүй, хүн бүхэнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ үнэн зүрхэнэй халуун хөөрэлдөөн болоногүй. Тиимэ дээрэһээ үзэл сурталай хүдэлмэриин нүлөөнь бага байна.

Политическэ гэгээрэлэй һуралсал тушаа хэлэхэ болоо һаа, олохон кружогуудта энэ һуралсал хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Илангаяа Улаан-Үдын хүдөөгэй, Хориин, Загарайн, Ахын аймагуудта энэ талаар олохон дутагдалнууд тохёолдоно. Тэндэхи зарим кружогуудта һуралсалай жэл ехэ хожомдожо захаланхай. Тиихэдэ хэшээлнүүд хараалагдаһан саг соогоо болонгүй таһалдана. Олохон хүнүүд хэшээлдээшье ерэнэгүй. Зарим коммунистнуудай һурахаяа болишоһон байбашье һаань, тэдээн тушаа ямаршье хэмжээн абтанагүй. Яахадаа иимэ ушарнуудай тохёолдодогыень эхин партиина организацинууд шэнжэлэн үзэхэ, шалтагаануудыень элирүүлхэ, хэмжээнүүдые абаха болоно. Үнгэрэгшэ жэлнүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ хараад үзэхэдэ, һуралсалайнгаа түсэб дүүргэнгүй орхижорхидог һургуулинууд, кружогууд дайралдагша һэн. Энэ дутагдалые дабтажа болохогүй бшуу. Эхин партиина организацинууд кружок, һургуули бүхэнэй занятиие һонирхолтой һайнаар үнгэргэхын тулада, тэрэнэй һуралсалайнгаа түсэб заабол дүүргэхын тулада, эхинһээ эсэс хүрэтэр һурагшадай бултадаа эдэбхитэй оролдосотойгоор һурахын тулада бодото хэмжээнүүдые абаха, һуралсалай хэр зэргээр ябажа байһыень ходо хинан шалгажа байха зэргэтэй. Политическэ һуралсалда хабаадаагүй нэгэшье коммунист байха ёһогүй. Тэрэшэлэн бүхы ажалшадые ямар нэгэн һуралсалда хабаадуулха тухай асуудал хурсаар табигдана.

Үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хаа хаанагүй үргэн далайсатайгаар, урэ ехэтэйгээр, ажабайдалтай, үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулха шухала. Теэд зарим газарнуудта, илангаяа хүдөө нютагуудта, энэ хүдэлмэри һула байна. Олохон колхоз болон совхозуудай холын фермэнүүдтэ, гүүртэнүүдтэ элидхэл гү, али лекциишье эмхидхэгдэнэгүй, малшадтай үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөншье болоногүй, киношье. харуулагданагүй, уран һайханай самодеятельностиин бишыхан концертшье табигданагүй, газетэ, журнал болон элдэб номуудшье тараагданагүй. Захааминай, Зэдын, Ахын, Түнхэнэй аймагуудта ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаггүй, саарһан дээрэ тоотой агитколлективүүд олон бии. Ажал хэдэггүй агитколлективүүдые тоолоһоной хэрэг юуб? Энэмнай агитационно хүдэлмэридэ одоол ёһо тэдыгээр хандаһан ушар ха юм.

Ажалшадай дунда политическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй эмхинүүд илангаяа хүдөө нютагуудта айхабтар ехэ хүдэлмэри хэхэ үүргэтэй. Теэд энэ бүлгэмэй эхин эмхинүүдэй хүдэлмэридэ анхарал хандуулагданагүй. Тэдэнэй ямар юумэ хэжэ байһыень, хэр зэргээр ажаллажа байһыень парткомууд шалгажа үзэнэгүй, тэдээндэ туһа хүргэгдэнэгүй. Эдэнэр хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхээд байбал, ехэ юумэ хэхэ зорилготой. Шажанда шүтэгшэдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри хангалтагүй байна. Элдэб бүриин хурал мүргэлнүүдэй үедэ тэдэнэй хархис удха шанарые, хорото хойшолонгуудые элишэлхээр, ажалшадта ойлгуулхаар хүдэлмэри яахадаашьеб ябуулагданагүй, энээндэ хамаагүйгөөр хандаха ушарнууд үзэгдэнэ.

Мүнөө али бүхы ажалшадай дунда—хүдэлмэришэд болон колхозниктуудай, залуушуул болон эхэнэрнүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха тухай асуудал тон зүбөөр, тон хурсаар табигдажа байна. Энэ хүдэлмэридэ түбхын түрүүндэ коммунистнууд болон комсомолшууд, багшанар болон врачнууд, промышленность болон хүдөө ажахын үндэр мэргэжэлтэд, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, бүхы интеллигентнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зорилготой.

Тиигэжэ соёл сурталай хүдэлмэридэ эрид хубилалта хэбэл, ажабайдалтай тэрэнэй холбоо барисаае улам бүхэжүүлбэл, үйлэдбэридэ тэрэнэй нүлөөе бүри ехэдхэбэл, саашадаа ажахыгаа хүгжөөлгэдэ улам ехэ амжалтануудые түйлахамнай дамжаггүй.

ҮБЭЛЖЭЛГЫН ҮЕДЭ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ—1000 ЛИТР ҺҮ!

ҺААЛИШАДАЙ МҮРЫСӨӨН ҮРГЭДЭНЭ

1200 ЛИТР—ҮБЭЛЖЭЛГЫН ҮЕ СОО

Совхозой бүхы хүдэлмэришэдэй ехэ оролдолгын ашаар малай үбһэ тэжээл нёдондонойхиһоо һурагүй элбэг ехээр бэлдэгдэһэн. Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 40 процентээр ехэ бүдүүн тэжээл хуряан абагдаа һэн. Гадна совхозой үнеэн бүхэндэ дунда зэргээр 12 тонно хүртэхөөр кукурузын, горох-обёосой холисоор шамэтэ силос дарагдаһан байна. Малда эдюулхэ таряа талханайшье зүйл яһала элбэгээр хадагалагдажа абтанхай.

Элбэг ехэ тэжээлтэйбди гээд баран ядахагүй, хүртөөсэтэй гамтайгаар хэрэглэхэ зорилго табигданхай. Нэн түрүүндэ бүхы һолоомоёо дүүһан гамтайгаар хэрэглэхэ гэжэ шиидээд, гидролизно аргаар бүйлуулагдаһан тэжээл, һолоомо малдаа, үнеэдтэ эдюулхэ тухай онсо анхарал хандуулагдана. Иимэ тэжээл эдихэдээ үнеэд эли бодо һүтэй болоно. Тиимэһээ үбэлжэлгын үедэ, ноябриин 1-һээ июниин 1 хүрэтэр, 1000 литрһээ доошо бэшэ һү үнеэн бүриһөө һааха бүхы арга боломжо бии. Энэ талаар сэлэнгынхидэй үүсхэлые бүхы һаалишад, малшадһай тон халуунаар дэмжэбэ.

Нютаг нугадаа, управлениидэ суурхадаг һаалишан Ульяна Полытова түрүүтэй Харасунай һаалиин фермынхид ехэ һү һааха мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоо. Үнеэдые харууһалха, һү элбэгжүүлхэ баян дүршэлтэй энэ һаалишан 10 һарын туршада 1414 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаад байна. Сэлэнгын совхозой һаалишадай уряада харюу болгон, үбэлжэлгын туршада 1200 литр һү һаахаар шиидэбэ. «Сэлэнгымнай хаяинар лаб бэелүүлмээр эдэбхи үүсхэл гаргаба. Үбһэ тэжээлшье хүсэд хурэхэ, гансал маанадай бүтээсэтэй шадамар ажалһаа бүхы юумэн дүлдыдаха» гээд Ульяна найдууна.

Совхозой 1-дэхи отделениин энэ магтаалтай фермын һаалишад С. Мункуева, М. Морозова, Ц. Очирова, Ц. Ж. Очирова, М. Смолина гэгшэд бүгэдын мүрысөөндэ бaһал хаморолсоод, үнеэн бүхэнһөө түс бүридөө 1000 литр һү һаахабди гэжэ мэдүүлээ. Энэ мэтээр совхозой 111 һаалишад сэлэнгынхидэй үүсхэлтэ хэрэгые бодотоор бэелүүлжэ эхилээ.

Ажалаа эрид һайжаруулхаар шиидэһэн һаалишадай, малшадай хамтын хүсэн ехэ. Совхозойхид үдэр хоногой үнгэрхэ бүри һү һааляа улам элбэгжүүлжэ, жэлэй эсэс болотор түсэбһөө гадуур 5 мянган центнер һү гүрэндэ тушааха болобо. Тиихэдэ Харасунай фермынхид ноябриин 1-дэ һү һааха жэлэйнгээ даалгабари дүүргээд, түсэбһөө үлүүлэн 250 центнер һү тушааха социалис уялга абанхай.

И. БАЛЬЧУГОВ,
Торнин совхозой главна зоотехник.

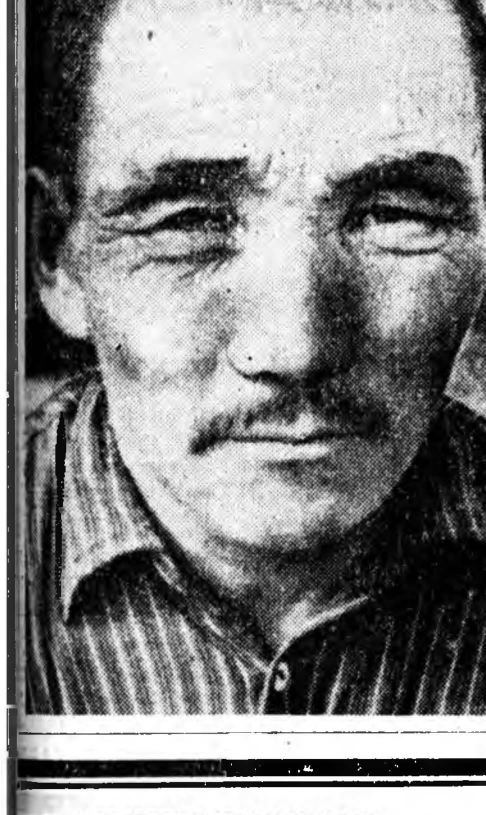

★

Ахын аймагай «Улаан Аха» колхоздо луговод Лопсон-Нима Сыренович Хаптагаев һайн ажалаараа суурхадаг болонхой. Энэ нүхэрнай 2-дохи группын инвалид байбашье, колхозойнгоо хүдэлмэридэ хододоо оролдосотой һайнаар хандажа ажалладаг. Нүхэр Хаптагаев энэ хабартаа Булаг, Сайлаг, Хужар нютагуудай сабшалан уһалһан, сабшалангай газар шулуу, бургааһанһаа сэбэрлэһэн. Уһалагдаһан сабшалан дээрэһээнь ногооной ургаса урдынхиһаа үлүү ехээр хуряагдаа. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэшье өөрөө эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Улаан Аха» колхозой луговод Л-Н. С. Хаптагаев.

Д. ДУГАРОВАЙ фото текст.

★

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Е. Ф. МЕЛЬНИЧУГЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партиина, советскэ, профсоюзна органуудта олон удаан жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө. 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой секретарь нүхэр **Мельничук** Екатерина Филипповнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Секретариин орондо — Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан. 1964 оной ноябриин 18.

„БИДЭШЬЕ ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ГЭЭГДЭХЭГҮЙБДИ“

Жэлэй дүүрэтэр 1230 центнер һү гүрэндэ тушаажа, жэлэйнгээ түсэб горитойгоор үлүүлхээр шиидэһэн 1-дэхи отделениин (Кабанскын совхоз) һаалишад сэлэнгынхидэй һайшаалтгүүсхэлые халуунаар дэмжэбэ. Гидролизно аргаар бүйлуулагдаһан тэжээл эһээжэ, малда хаһа саг соонь эдюулээд, һү һааляа улам ехэдхэнэ.

Эндэхи үнеэн бүхэндэ 10—12 килограмм бүйлуулан эһээгдэһэн шамэтэ һайн тэжээл, һайхан үбһэн, силос эдюулэгдэнэ. Мүн үнеэдэйнгээ харууһа улам бүри һайжаруулжа, үдэртөө 3 дахин оролдосотойгоор, дахин дахин шабхажа һаажа, бүгэдөөрөө мүрысэжэ ажаллана. Управлениин соогоо замай залуушадай тоодо орооһон нэрэтэй солотой һаалишан Таисия Ефимовна Аверина үнгэрһэн үеын туршада үнеэн бүхэнһөө 2315 литр гэхэ гү, али жэлэйнгээ түсэб 315 литрээр үлүүлээд ябана. Надежда Нечкина, Анна Корытова, Галина Раева, Зинаида Русина гэгшэд мүн лэ олоной магтаалда хүртэмөөр хүдэлнэ.

Шалгаржа гараһан энэ фермын һаалишад сэлэнгынхидэй нэмэл бэшэг зүбшэн хэлсээд, һү элбэгжүүлхэ бүхы арга боломжонуудаа тодорхойлон хөөрэлдэбэ. Тиихэтээ хамта һаад тойбо ушаруулдаг дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээнүүдые абажа байна. Тэжээл шанаржуулдаг мочевинэ һаяын үдэрнүүдтэ хэрэглэжэ эхилхэ асуудал хүтэлбэрилэгшэдэйнгөө урда табиба. Гадна тусхай бэлэдхэл хэжэ, үнеэдээ оньһото машинын хүсөөр саашадаа һаадаг болохо зорилго табяа.

Коммунис ажалай фермын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн нүхэр Карачунай хүтэлбэрилдэг (3-дахи отделени) фермынхид ноябриин 1-һээ июниин 1 хүрэтэр үнеэн бүхэнһөө 1100 литр һү һаахаар шиидэбэ.

Энэ мэтээр Кабанскын управлениин ажахы бүхэндэ сэлэнгынхидэй жэшээгээр ажалладаг һаалишадай тоо улам улам олошорно. «Путь к коммунизму» колхозой Батуриной фермын Галина Тараканова, «Прибайкалец» колхозой Түрүнтайн фермын һаалишан нүхэр Голубева болон бусад олон эрхимүүд үбэлжэлгын үедэ даажа абаһан үнеэн бүхэнһөө 1100 литр һү һааха мүрысөөндэ жагсаа.

В. ПАВЛОВ.

Москваһаа мэдээсэнэ

КПСС-эй, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд Кубын Республикын партийно-правительственна делегацитай уулзаа

Советскэ Союзай Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд Кубын Республикын партийно-правительственна делегацитай ноябриин 11, 17-ной үесэр Москвада уулзаһан байна. Эдэ уулзалганuudта Совет талаһаа: КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ю. В. Андропов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хабаадаа.

Кубын Республикын зүгһөө түс уулзалганuудта: делегациин хүтэлбэрилэгшэ, Кубын Социалис революциин нэгэдэмэл партиин (ПУРСК), Национальна хүтэлбэриин Секретариадай гэшүүн, промышленностиин министр майор Эрнесто Гевара, ПУРСК-ын Национальна хүтэлбэриин гэшүүн, Кубын революционно хүсэнүүдэй министрэй орлогшо майор Серхио Дель Валье Хименес, ПУРСК-ын Национальна хүтэлбэриин гэшүүн майор Гильермо Гарсиа Фрнас гэгшэд хабаадаба.

Эдэ уулзалганууд хани барисаанай, үнэн сэхэ хөөрэлдөөнэй оршон байдалда үнгэрөө. КПСС-эй болон ПУРСК-ын хоорондохи харилсаае, Советскэ Союзай ба Кубын Республикын хоорондохи түгэс харилсаа холбооое саашадань хүгжөөлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

США-гай худалдаа наймаанай түлөөлэгшэд А. И. Микоянтай уулзаба

Америкын Холбоото Штадуудай худалдаа наймаанай бүлэг түлөөлэгшэд Москва ерээд байха зуураа, ноябриин 18-да СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоянтай уулзаа.

Юрэнхы оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгын үедэ А. И. Микоян американскa наймаашадые амаршалаад, тэдэнэй асуудалнуудта харюу үгөбэ.

Энэ уулзалгада СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, Гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо П. Н. Кумыкин, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай банкын правлениин түрүүлэгшэ М. Н. Свешников болон бусад байлсаа.

Газопроводой барилгашад шагнагдаа

Бухара Ураал хоёрой хоорондо газ дамжуулха түрүүшын ээлжээнэй барилга хэхэдээ, үйлэдбэриин гайхамшаг амжалта түйлаһанайнь түлөө «Нефтепровод монтаж» трестын эрхилэгшэ **Н. А. Воробьевто**, барилгын № 12 управлениин оньһожоруулагдамал колоннын бригадир **В. М. Прокопенкодо**, «Востокнефтепроводстрой» трестын № 3 барилгын управлениин оньһожоруулагдамал колоннын бригадир **А. Н. Халиуллинда** СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1964 оной ноябриин 18-ай Указаар Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдожо, Ленинэй орден, алтан «Хадуур ба балта» медаль барюулагдаа.

Трестнүүд: «Нефтепроводмонтаж» — Ленинэй орденоор, «Востокнефтепроводстрой» ба «Союзпроводмеханизация» — Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаа.

(ТАСС).

Узбегэй ССР-эй 40 жэлэй ойн

ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙ, БҮРИН ЭРХЭТЭ ШЭНЭ БҮЛЭ ДОТОР

Ш. РАШИДОВ,
Узбекистанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь

Узбекистанай городууд болон тосхонууд һайндэрэйхээр гоёон шэмэглэгдээ. Гайхамшагта үдэрые — Узбегэй ССР-эй болон Узбекистанай Коммунис партиин байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойе манай республикын ажалшад тэмдэглэжэ байна. Энэ һайндэр ойе маанарта ехэ, баясхалантай һайндэр болоно. Нягта жагсаалай нэгэ бүлэ болоһон Советскэ Союзай бүхы арадууд энэ ойе узбек арадтай хамта һайндэрлэжэ байна гэжэ мэдэрхэдэ бидэнэртэ угаа ехэ таатай.

Узбек арадай өөрын гүрэн түрэ болоһоор, мүнхэ Ленинэй, тэрэнэй байгуулһан партиин зааһан гэрэлтэ замда, Агуухэ Октябриин гэрэлтүүлһэн замда, шууд орожо дүшэн жэл үнгэрбэ. Энэ хадаа баатарлиг тэмсэлэй, алдарта илалтануудай жэлнүүд болоһон байгаа.

Совет Узбекистан хүсэд лэ һалбаран хүгжэжэ байһан үедөө дүшэн жэлэйнгээ ойе угтажа байна. Социалис нацинуудай эбтэй эетэй бүлэ соо ябажа, агуухэ ород арадай, бусад совет арадуудай һайн һайхан туһалсаатай, үнэхөөрөө аха дүүгэй туһаламжа болон дэмжэлгын ашаар узбек арад гээгдэлһээ дэбжэлтэ тээшэ, харанхы балар байдалһаа гэгээн тээшэ угаа ехэ алхам хээ, ажахын болон соёл культурын байгуулалтада ехэ илалтануудые түйлаа. Экономико болон культурые хүгжөөлгэдэ түйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө Узбегэй ССР Ленинэй хоёр орденоор шагнагданхай.

Революциин урда тээхи Узбекистанда үнэндөө хүндэ индустри байгаагүй, хүнгэн болон эдеэ хоолойншье промышленность оройдоол хэдэн арбаад бүдүүлиг түлөөр предприятинуудһаа бүридэдэг байһан юм. Мүнөө түргэнөөр хүгжэжэ байһан ехэ хими, олон һалбаритай машина бүтээлгэ, нефтиин, энергетикын, нүүрһэнэй, газай, ашгта малгамалнуудай, металлургическа, электротехническэ, хүнгэн, эдеэ хоолой болон промышленностиин бусад һалбаринууд, барилгын индустри манайда бии.

Промышленностиин гаргадаг продукци бүхы дээрээ түргэнөөр ургана. Энээнэй хэмжээн 1924 онойхитой сасуулбал, 1963 ондо 63 дахин нэмэһэн байгаа. Тиихэдэ нефть абалга 299 дахин, электрын элшэ хүсэ абалга — 530 дахин дээшэлээ. 1940 онойхитой сасуулбал, хара металлургиин продукци гаргалга 1944 дахин, түлишын промышленностиин — 27 дахин, машина бүтээлгын — 164 дахин, химическэ болон резино-асбестовэ промышленностиин — 37 дахин, барилгын материалнуудай промышленностиин — 14 дахин, газ абалга — 4270 дахин нэмэһэн байха юм.

Ойн баярай болоожо байһан энэ жэлдэ республикын промышленность амжалтатайгаар хүгжэнэ. Продукци бүхы дээрэнь, мүн олон шухалын шухала зүйлнүүдые гаргаха талаар арба һарын программа болзорһоо урид дүүргэдээ.

Капитальна барилга угаа ехэ хэмжээтэйгээр хэгдэнэ. Имагтал республикын гүрэнэй, кооперативна предприятинууд болон организацинуудай капитальна барилгада һомолһон мүнгэ зөөри совет засагай жэлнүүдтэ 8 миллиард 400 миллион үлүүтэй түхэриг болоо. Капитальна барилгада колхозууд 2,6 миллиард шахуу түхэриг һомолһон байгаа.

Узбекистанай социалис хүдөө ажахы шууд түргэнөөр хүгжэжэл байдаг. Хүдөө ажахы ашаг ехэтэй болгогдожол байдаг. Гэхэдэ тарилгын талмай үргэдхэгдэжэл, полинуудай ургаса дээшэлжэл байдаг, мүн малай тоо олон болодог, ашаг шэмэнь нэмэдэг. Тиихэдэ ажал хүдэлмэри ехээр оньһожоруулагданхай.

Манай эрхэ байдалда газар уһан хоёр таһаршагүй холбоотой. Уһалалгын лэ ашаар үндэр ургаса абтадаг. Дунда Азиин хүнүүдэй үеын үедэ уһан тухай һаналаа табижа байдагынь гайхалтай бэшэ. Зүгөөр гансахан лэ Совет засаг энэ угаа шухала асуудалые шиидхээ. Үшөө 1918 оной майда, интервентнүүд болон сагаантанаар залуу Совет республикын хүреэлэгдэнхэй байһан үедэ, Туркестанда газар уһалалгын барилганuudые хэхын тулада 50 миллион түхэриг һомолхо тухай декредтэ В. И. Ленин гар табяа һэн. Ленинскэ энэ декрет Узбекистанда газар уһалалгые үргэдхэн хүгжөөхэ хэрэгтэ эхи табижа үгөө һэн. Мүнөө Узбекистанда 900 шахуу уһалуурин түхеэрэлгэнүүд хүдэлдэг. Дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэхи газар ехээр уһалдаг оронуудай дунда Узбегэй ССР уһалагдадаг газарайнгаа талмайн хэмжээгээр түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг. Газар уһалха түхеэрэлгэнүүдые ехээр барииһанай ашаар угаа ехэ хэмжээтэй шэнэ газар ашаглагдадаг болоо. Совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи 10 жэлэй турша соо Узбекистанда тарилгын талмай миллион үлүүтэй гектараар гү, али нэгэ хахад дахин нэмэһэн байна.

Хүдөө ажахыда хими хэрэглэлгэдэ ехэ анхарал манайда хандуулагдана. Колхоз, совхозууднай минеральна утэгжүүлгэ, элдэб химическэ зүйлнүүдые улам ехээр абадаг болоожо байнхай. Эдэ зүйлнүүд манай республикада улам бүри элбэгээр бүтээгдэдэг болоожо байнхай.

Колхоз, совхозуудай техникэ элбэгтэй байһан ушар хүдөө ажахын үйлэдбэриин олон хүдэлмэриие оньһожоруулха арга олгоно. Хүдөө ажахые үргэлжэдэнь оньһожоруулха гол шухала хубинь гэхэдэ, ургасые машинаар хуряалга болоно. Нёдондо жэлдэ «Сэнхир хүхэ корабльнуудай» бункернуудһаа 600 мянга шахуу тонно «сагаан алтан» абтаһан байгаа. Мүнөө жэлдэ хүдөөгэй ажалшад 800 мянга үлүүтэй тонно хлопок машинаар хуряаһан байха юм.

Узбекистан Советскэ Союзай хлопок ургуулдаг гол газар нютаг болонхой. Орон дотор ургуулагдадаг бүхы хлопогой 70 гаран процентнь манай республикада абтадаг. Нёдондо жэлдэ манай республика хлопок ургуулгын түүхэдэ анха түрүүнээ 3 миллион 688 мянган тонно «сагаан алта» Эхэ орондоо үгөө. Энэнь революциин урда тээхи Узбекистанда абтаһанда орходоо 7 дахин ехэ байна.

Мүнөө жэлдэ республикын хлопок таригшад баян ургаса абаа. Ойн баярай урда тээ тэдэнэр хлопок бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээ. Ойрын үдэрнүүдтэ республика социалис уялгаяа дүүргэжэ, Эхэ оромнай 3 миллион 600 мянган тонно Узбегэй «сагаан алта» абахань.

Совет засагай үедэ Узбекистанда орооһо таряа, кенаф, овощ, бахчева ургамал, үрэ жэмэс, виноград ургуулга, мяха, һү, үндэгэ, торгоной буурсаг, нооһо, каракуль арһа болон бусад продукци абалга нилээд ехээр нэмээ, эбэртэ бодо малай, хонишой, ямаанай, гахайн болон шубуунай тоо олон болоо. Энэ жэлдэ республикын колхоз, совхозууд 15,3 миллион пууд орооһо таряа орондоо худалдаха байһан аад, 38 миллион пууд таряа тушаагаа, торгоной буурсаг, каракуль, үндэгэ, овощ, бахчева ургамал гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ.

Совет засагай үедэ Узбекистанда угаа ехэ соёлой хубисхал болоо. Революциин урда тээхи Узбекистанда зонойнь оройдоол 2 процентнь үзэг бэшэг мэдэдэг байгаа һаань, мүнөө республикын зон үргэлжэдөө үзэг бэшэг мэдэхэ болоо. Урдань Узбекистанда 171 һургуули бии байжа, тэрээндэ 17,8 мянган хүн һурадаг байгаа һаань, мүнөө 8 мянга үлүүтэй юрэнхы эрдэмдэ һураха һургуули бии. Тэндэ 2 миллион үлүүтэй хүн һурана.

Урдань манайда научна эмхи зургаан байгаагүй, харин мүнөө Наукануудай академи, 132 научна эмхи зургаан бии.

Республика дотор хэблэл, радио, телевидени үргэнөөр хүгжэнхэй. Узбекистанай литература, бүхы түхэлэй искусство шэнэ социалис удхатай, жанр болон түхэл маягаараа хэмжээлэшэгүй баян болоо.

Республикын экономико болон культурын түргэнөөр ургаһанай ашаар арадай байдал нилээд ехээр һайжараа. Имагтал һүүлшын табан жэлэй турша соо республикын городууд болон тосхонуудта 9,5 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтөө.

Совет Узбекистанай ажахын болон культурна байгуулалтада түйлагдаһан үзэгдөөгүй ехэ амжалтанууд хадаа Агуухэ Октябриин, социалис байгуулалтын бүлюу һайн байлгын, арадай баатарлиг хүсэлэл оролдолго гаргалгын гайхамшагта үрэ дүнгүүд болоно. Эдэ амжалтанууд КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын, Советскэ Союзай бүхы арадуудай угаа ехэ туһаламжын ашаар түйлагдаа. Ленинскэ сэсэн мэргэн национальна политикын бодото бэелэл, совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай илалта эдэ амжалтануудһаа харагдана.

Ажахын байгуулалтын шухалын шухала асуудалнуудые бэелүүлгэдэ аха дүү совет арадууд өөһэдынгөө хүсэлэл оролдолгые бүри ехээр нэгэдүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Дунда Азиин республиканууд арадай ажахын олон зорилгонуудые үниинһөө хойшо суг шиидхэдэг болоо гэбэл: газар уһалалгын ехэ барилгануудые, электростанцинуудые хамтадаа бодхоно, шэнэ газар элдүүрилнэ.

Совет байгуулалтын үедэ бии болоһон, ленинскэ партяар батадхагдаһан, ажалай болон байлдаануудай үедэ нягта нарин аха дүүгэй холбоотой болоһон совет арадуудай агууехэ ехэ хани барисаае бидэнэр нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтэ наринаар хамгаалан абажа ябадаг байнабди. Совет арадуудай бата нэгэдэл, тэдэнэй эбдэршэгүй аха дүүгэй хани барисаан манай хүсэнүүдэй бараг дашагүй эшэ үндэһэн, КПСС-эй XXII съездын хараалһан агууехэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ манай бүхы амжалтануудые түйлахын нүхэсэл болоно.

(ТАСС).

ИНТЕНСИФИКАЦИИН ЗАМААР

АГРОТЕХНИКЭТЭЙ ҺАЙНААР ХАНИЛБАЛ...

Хүдөө ажахые интенсификациин замаар эрхилжэ, газар тарялангай ургаса дээшэлүүлхэ, мал ажалһаа ашаг шэмэ ехээр абаха бүгэдэ арадай шухалын шухала зорилго бэелүүлгын түрүүшын жэл үнгэржэ байна. Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасада байгша оной сагай уларил урда урдынхиһаа таатай һайн байгаа гэжэ тэмдэглэмээр. Манай Сэлэнгын совхозой таряашад, механизаторнууд мүнөө жэлдэ орооһо тарянай һайн ургаса хуряагаа. 1957—1961 онуудта (5 жэл соо) совхозой таряашад бүхы тарялангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 4,9 центнер ургаса абаһан байгаа. Хэрбээ 1962 ондо гектарһаа 5 центнер ургаса абтаһан байбал, 1963 ондо 7,1 центнер хуряагдаа. Байгша ондо таряашаднай бүришье һайн ургаса абаа: бүхы тарялангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 8,4 центнер орооһон хуряагдаа.

Дурсагдаһан тоо, баримтануудые һайн эрхэ байдалтай бусад ажахынуудай таряашадай дүнгүүдтэй сасуулха болоо һаа, Сэлэнгын совхозойхид бага ургаса хуряана гэжэ хэнэйшье ойлгомоор. Теэд манай ажахын эрхэ байдалда һүүлшын жэлэй ургаса тиимэшье бага бэшэ гэжэ һанагдана. Һүүлэй гурбан жэлдэ совхозой таряашад ямар аргаар орооһо тарянай ургаса дээшэлүүлжэ эхилээ гээшэб? Богонихоноор харюусаха болоо һаа, агротехникэ һайжаруулһанай ашаар һүүлшын хоёр жэлдэ тарялан дээрэ хэгдэһэн хүдэлмэринүүдые һубарилдуулан хаража үзэе.

1962 он. Энэ жэлдэ манай совхозой механизаторнууд паар хахалхатайгаа хамта тэрэнээ жэгдэрүүлдэг, нягтаруулдаг болоо һэн. Хабарай тарилгын урда хахалагдаһан паар бултадаа жэгдэрүүлэгдэһэн байгаа. Урда жэлынь—1961 ондо тарялангай гектар бүриһөө оройдоол 3,2 центнер ургаса абтаһан байбал, 1962 ондо гектарһаа дунда зэргээр 5 центнер хуряагдажа, ургаса 1,8 центнерээр дээшэлээ.

Үнгэрһэн 1963 ондо ажахыдамнай бүхы орооһото ургамалнуудай үрэһэнэй тарилгын нормо шэнэлэгдэн харагдаһан байгаа. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ нэгэ гектарта 1,8 центнер үрэһэн таригдадаг байбал, 1963 ондо гектар бүриин тарилгын нормо 2 центнертэ хүргэгдөө һэн. Тиихэдэ бүхы тарилгын талмай жэгдэрүүлэн нягтаруулагдаһан байгаа, түрүүшынхеэ «селенгинская» сортын шэнниисэ таригдажа эхилээ һэн. Энэ жэлдэ орооһо тарянай ургаса 2,1 центнерээр дээшэлээ гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 7,1 центнер тарян хуряагдаһан байгаа.

1963 ондо манай совхозойхид эртын, намарай паар хахалалгада онсо анхарал хандуулһан байгаа. Энэ жэлдэ 1640 гектар эртын, 2977 гектар намарай паар — бүхыдөө 4617 гектар хахалагдаа һэн. **Иигэжэ байгша оной хабарай тарилгын 86 процентые эртын, намарай паарта хэхэ аргатай болоо һэмди.** Эртын, намарай паар дээрэһээ орооһо тарянай һайн ургаса хуряагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар энэ жэлдэ тарялангай бүхы талмай дээрэһээ гектарай дунда зэргээр 8,4 центнер ургаса хуряагдаба. Энэмнай нёдондо жэлэйхиһээ 1,3 центнер ургаса үлүү ехээр абтаһан болоно.

Совхозой таряашад болон механизаторнуудай һүүлэй хоёр жэлэй ажал хүдэлмэриин дүнгүүдтэй танилсаад байхадаа, зарим тэды тобшололнуудые хэжэ боломоор. **Тарялангай газар жэгдэрүүлэн нягтаруулга, тарилгын нормо дээшэлүүлгэ, тарилгада эртын, намарай паар үргэнөөр хэрэглэлгэ—эдэ бүгэдэ орооһото ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлгын ёһотойл үндэһэ һуури болоно.**

Манай ажахыда энэ жэлдэшье орооһото ургамалнуудай тарилгын нормо дээшэлүүлхэ талаар туршалгын хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Туршалгымнай участок 17 гектар юм. Тэрэмнай табан хуби болгогдон хубаагданхай. Тэрэнэй хоёр хубидань тарилгын нормо хоёр ондоогоор хэрэглэгдэжэ, «селенгинская» сортын шэнниисэ таригдаһан байгаа. Нэгэдэхи хубидань гектарай 2 центнер, нүгөөдэдэнь—2,35 центнер тон адлихан шанартай үрэһэн нэгэн болзорто таригдаа һэн. Гектарай 2,35 центнер үрэһэнэй таригдаһан участогай га бүриһөө 2 центнер 10 килограмм ургаса үлүү ехээр хуряагдаа.

Гадна энэ жэлдэ «онохойская-9-Ж» ба «онохойская-4» сортын шэнниисэ туршагдаһан байна. «Онохойская-9-Ж» сортын шэнниисэ туршалгын хүдэлмэри үшөө дүүргэгдээгүй, үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ эхилээгүй юм. Энэ сортын шэнниисын үрэһэн республикын туршалгын станциһаа абтаһан байгаа. «Онохойская-9-Ж» сортын шэнниисын таригдаһан участогай га бүриһөө 13,8 центнер ургаса хуряагдаа. Тиихэдэ нүгөөдэ «онохойская-4» сортын шэнниисын участогһаа гектарай 9,9 центнер ургаса хуряагдаба. Иихэдээ түрүүшын сорт гектар бүриһөө 3,9 центнер ургаса ехээр үгэһэн болоно. Эдэ жэшээнүүдые хаража үзэхэдэ, «элһэтэй газарта тарилгын нормо хэдышье дээшэлүүлээ һаа, ургаса нэмэхэгүй» гэһэн зарим хүнүүдэй хэлсэдэг үгэнүүд худал хуурмаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ манай совхозой таряашад түрүүшынхеэ шэбхэ-шоройн компост хэрэглэжэ эхилээ. Иимэ үтэгжүүлгэ илангаяа кукурузашан М. И. Ковалевский ехээр хэрэглэһэн байна. Компост хэрэглэһэн полинууд дээрэһээ кукурузын һайн ургаса хуряагдаба. Жэшээлхэдэ, кукурузын талмайн 9 гектарай га бүридэ 20 тонно шэбхэ-шоройн компост оруулагдаа һэн. Тэрэнэй гектар бүриһөө дунда зэргээр 315 центнер кукурузын набша намаа хуряагдаба. Тиихэдэ компостоор үтэгжүүлэгдэнгүй, майн 5—10-да таригдаһан полиин гектарһаа 280 центнер, апрелиин 20—25-да таригдаһан полиин гектар бүриһөө 216 центнер кукуруза абтаһан байна. Энээн дээрэһээ харахада, апрелиин 20—25-да тариһан полиинхидо орходоо компост хэрэглэһэн поли дээрэһээ гектарай 100 центнер кукурузын ургаса үлүүгээр абтаа. Манай эндэхи эрхэ байдалда кукурузын тарилга майн 5—10-да үнгэргөө һаа таатай һайн гэжэ һанагдана.

Кукурузын тарилга тухай онсолон тоггожо хэлэмээр. Байгша ондо кукурузамнай бултадаа үргэн зуруудтайгаар таригдаа һэн. Тэрэнэй ашаар тарилгаяа богонихон болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ шадаабди. Мүн кукурузын ургаса урда жэлэйхиһээ гектар бүриһөө 60—65 центнерээр дээшэлээ. Зүб квадрат гаргажа, кукурузаяа таридаг болоо һаа, бүртаг үбһэтэй тэмсэхэдэ нилээд хүнгэн болодог гэжэ бултанда мэдээжэ. Хэды тиимэ байбашье һаань, манай кукурузашад бүртаг үбһэ усадхаха талаар һайн дүршэлтэй болонхой. Тэдэнэр кукурузын ургахаһаа урид, ургажа халхадань хэдэ дахин һайнаар борнойлдог юм. Кукурузын ургахаһаа урид борнойлолгодо онсо анхарал хандагдана. Кукурузашад бүртаг ногооной бултайхые хүлеэнгүй, борнойлдог байна. Кукурузын ургахаһаа урид хоёр дахин, ургаһан хойнонь нэгэ дахин борнойлдогдо.

Байгша ондо кукурузын тарилгын нормо һэлгэжэ, туршалгын хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Кукурузашан И. П. Аюшеевэй звено гектар бүридэ 20—21 килограмм, М. И. Ковалевскиин звеногойхид гектар бүридэ 30—35 килограмм нормотойгоор тариһан байгаа. М. И. Ковалевскиин звеногой газар шанараараа муу байһан. Хэды тиимэ байбашье һаань, тэрэ звеногойхид «полиин хатанай» һайн ургаса хуряагаа. Энэ жэлдэ совхознай 750 гектарта кукуруза тарижа, 11300 тонно кукурузын силос бэлдээ.

Манай совхоздо кукуруза тарижа, тэрэнэй ургасын хойноһоо харууһалха машина, техникэ дуталдаа. Үшөө иимэһээ тарилгын хүдэлмэри ехээр удааруулагдана, һайн болзорынь алдагдашана. Мүн хуряалгышье техникэ дуталдадаг. Энэ шалтагаануудһаа боложо, ургаса гээгдэжэ, шанарынь доошолно.

Совхозой таряашад болон механизаторнууд түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амараад һуудаггүй, ажал хүдэлмэреэ һайжаруулжа, гектар бүриһөө бүри ехэ ургаса абадаг болохын түлөө оролдожо байнхай.

В. МИХАЙЛОВ,
Сэлэнгын совхозой главна агроном.

Хяагтын управлени.

КУСТАНАЙН ОБЛАСТЬ. **Ленинэй нэрэмжэтэ совхоз ямаршье жэлдэ сагай уларилһаа дулдыдангүйгөөр һайн ургаса абадаг дээрэһээ шэнэ газар элдүүрилдэг нютагуудта мэдээжэ болонхой юм. Иван Машко гэгшын комсомолшуудай оньһожоруулагдаһан отряд замай залуурушан гэжэ тоологдохо ёһоорол тоологдоно.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иван Машко.

ТАСС-ай фотохронико.

Техническэ дэбжэлтын түлөө

Уралан нарижуулагшад урматай

Уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой Бүхэсоюзна бүлгэмэй Центральна совет һаяхан манай республикын уралан нарижуулагшадые амаршалба. Долоон жэлэй даабарине болзорһоонь урид дүүргэһэнэйнгээ түлөө тэдэнэр амаршалгада хүртэһэн байна. Үйлэдбэрине оньһожоруулха, доторой арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ талаар үнэтэ олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, ехэ алмалта хэхэ, тиигэжэ уралан нарижуулгын долоон жэлэй жаса байгуулха гэжэ республикымнай эдэбхитэй хүдэлмэришэд шиидэһэн байгаа. Хэдэн жэлэй туршада эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаһаниинь, үнэтэ олон дурадхал оруулһаниинь һайн үрэ дүн харуулба хаям.

Республикымнай уралан нарижуулагшад техническэ олон шухала асуудал шиидхэжэ, оньһон машина зохёогоо, бии байһан түхеэрэлгэ, техникэеэ нарижуулан һайжаруулаа. Тэдэнэй ажал хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинууд, уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой бүлгэмэй соведүүд ехэ туһаламжа хүргөө, хүргэжэшье байна.

Иигэжэ хэлээшые шэлэй заводой жэшээ дээрэ баримталан харуулхаар. Заводой хүтэлбэрилэгшэд, главна мэргэжэлтэд эдэбхитэй хүдэлмэришэдэй ажалаар ходо һонирходог, техническэ дэбжэлтэ түйлаха асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг. Заводой уралан нарижуулагшадай конференци жэлэй эхиндэ үнгэргэгдэжэ, энэ ажал һайжаруулха хэмжээн харагдаһан байгаа. Конференциин баталан абаһан тогтоолой хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһаниинь ходо хинан шалгагдаа. Энээнэй ашаа үрэ ямар байбаб? Уралан нарижуулгын дурадхалнуудые саг соонь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар үнгэрһэн гурбан кварталай туршада нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада хоёр дахин ехэ арьбалалта хэгдэһэн байна. Шухала олон дурадхал нэбтэрүүлһэнэй ашаар түсэбһөө гадуур ехэ шэл үйлэдбэрилэгдөө, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн горитойгоор хямдаруулагдаа. Эндэхи эдэбхитэдэй оруулһан хэдэн дурадхал ганса тус заводто ехэ аша туһатай бэшэ, тэдэниие шэл үйлэдбэрилдэг ондоо предприятинуудта амжалтатайгаар хэрэглэжэ боломоор.

Онохойн модоной баазын уралан нарижуулагшад үнэтэ олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, ажалай бүтээсэ 3—4 дахин дээшэлүүлһэн, 3120 түхэригэй арьбалалта хэһэн байна. Локомотив-вагон заһабарилгын заводойхид Эхэ орон дотороо эгээл түрүүлэн цилиндрическэ пружина бэлэдхэхэ ажал комплексноор оньһожоруулһан байха юм. Уралан нарижуулагшад Шалахов, Жаров гэгшэдэй дурадхалаар энэ ажал оньһожоруулагдаа, тиигэжэ ажалайнь бүтээсэ 3 дахин дээшэлүүлэгдэ.

Байгша ондо хүдөөгэй уралан нарижуулагшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлээ. Колхоз, совхозуудта уралан нарижуулгын дурадхал нэбтэрүүлхэнь бэлэн бэшэ гэжэ мэдээжэ. Гэбэшье тэдэнэр эдэбхи үүсхэл гарган, үйлэдбэреэ оньһожоруулха, техническэ дэбжэлтэ түйлаха гэжэ оролдоно. Хүдөөгэй эдэбхитэй уралан нарижуулагшадай дундаһаа нүхэд Саттаров, Аюров, Иванов болон бусадые нэрлэхээр. Боргойн совхозой хүдэлмэришэн Саттаров сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэеэ хамта энэ жэлдэ 9 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээнхэй. Совхозой үйлэдбэриин оньһон аргануудай нэгэн болохо - хони эмээр угааха түхеэрэлгэ тэдэнэр оньһожоруулжа шадаа. Энэ дурадхалынь ехэ аша туһатай байба. Республикымнай эрхим уралан нарижуулагшадай нэгэн Петр Содбоевич Аюров Сэлэнгын совхозой механизатор юм. Тэрэ гурбан жэлэй хугасаада аяар 6 мэргэжэл шудалаа. Тиимэһээ совхозой үйлэдбэри оньһожоруулха хэрэгтэ тэрэнэй оруулһан нэмэри яһала ехэ. П. С. Аюровай оруулһан 10 дурадхал нэбтэрүүлэгдээд, 5000 түхэригэй алмалта хэгдэһэн юм. Нэгэ доро табан тонно үбһэ ашаалха тракторна хахад навеснэ стоговоз зохёоһон, тэжээлые малай байрануудта зөөхэ ажал оньһожоруулха, хайшалагдаһан нооһо зөөхэ транспортёр, конвейер гэхэ мэтэ түхеэрэлгэ зохёохо хэдэн дурадхал тэрэ оруулһан юм.

Промышленна предприяти, хүдөө тосхонуудташье уралан нарижуулагшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлжэ, тэдэнэй тоо олошоржо байһаар. Конструкторнуудай нийтын бюрогой, эдэбхитэй уралан нарижуулагшадай бригадануудай үүргэ мүн лэ дээшэлээ. Нийтын эдэ эмхинүүд уралан нарижуулагшадта ехэ туһаламжа хүргэнэ. Һүүлэй дүрбэн жэл соо тэдэнэй тоо таба дахин олошоруулагдаа, республикын 500 гаран инженер тэдэнэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Мэргэжэлтэй инженер-конструкторнууд уралан нарижуулагшадай дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тула чертеж зохёожо, түсхай техническэ бэлэдхэл хэжэ, ехэ туһаламжа хүргэнэ. Техническэ мэргэжэлтэд болон уралан нарижуулагшадай холбоо барисаанай бэхижэжэ, үйлэдбэридэ аша туһатай ехэ ажал хэгдэнэ.

Долоон жэлнүүдэй үедэ республикэ доторнай уралан нарижуулгын 40 мянга гаран дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ, долоон жэлэй нэрэмжэтэ уралан нарижуулагшадай жасада 21,5 миллион түхэриг оруулагдаа. Энэ ажалда республикымнай 32 мянга гаран эдэбхитэйшүүл хабаадалсаба. Харин уралан нарижуулгын ажалай хаа хаанагүй эмхитэй һайнаар ябуулагдаа һаа, бүри ехэ арьбалта хэхэ, техническэ дэбжэлтэ түйлаха арга боломжо яһала бии гэжэ хэлэхээр.

Техническэ дэбжэлтэ түйлахын, промышленна предприяти, колхоз, совхозуудай үйлэдбэри оньһожоруулхын тула бии байһан арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ, уралан нарижуулагшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, зохёон байгуулха ажалынь һайжаруулха хэрэгтэй гэжэ һаяхан үнгэргэгдэһэн республикын уралан нарижуулагшадай зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Техническэ дэбжэлтэ түйлаха хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри оруулжа байһан республикымнай эдэбхитэй уралан нарижуулагшад, тэрэ тоодо РСФСР-эй габьяата уралан нарижуулагша, «Электромашина» заводой модельщик Г. Л. Ленхобоев, Буряадай республикын эрхим уралан нарижуулагша, Галуута нуурай шахтоуправлениин электрослесарь М. Т. Мухаметов, Буряадай АССР-эй эрхим уралан нарижуулагша, Үдын совхозой хүдэлмэришэн Г. Е. Михайлов болон бусад энэ зүблөөндэ хабаадалсаба.

Түйлаһан амжалтаяа саашадань арьбадхахын тула юу хэхэ, арга боломжоёо хайшан гэжэ хэрэглэхэб гэжэ тэдэнэр зүбшэн хэлсэһэн юм. Уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ заримдаа удаан саг соо нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Иимэ ушар барилгын организацинуудта үзэгдэнэ. Коммунис ажалай түлөө тэмсэжэ байһан олон түрүүшүүл техническэ дэбжэлтэ түйлаха асуудалаар һонирхоногүй. Хэдэн арбаад мянган мэргэжэлтэдһээ оройдоо 3—4 мянгаһаниинь уралан нарижуулгын ажалда хабаадалсана.

Уралан нарижуулагшадай долоон жэлэй жасада ехэ оруулалта хэгдээ. Харин техническэ дэбжэлтэ түйлаха, үйлэдбэрине оньһожоруулха талаар үшөө ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Энээндэ уралан нарижуулагшадай туһа нэмэринь яһала ехэ. Тэдэнэр эдэбхи үүсхэлээ улам дээшэлүүлхэ, зохёон байгуулха ажалаа техническэ дэбжэлтэ түйлаха хэрэгтэ зорюулаа, зорюулжашье байна, саашадаашье зорюулха юм.

Н. МАЛЬЦЕВ,
Уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой бүхэсоюзна бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ.

★

Улаан-Үдын автомотоклубта һуралсажа, автомашина, мотоцикл жолоодохо эрхэ абаһан хэдэн олон залуушуул республикын арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ажаллажа байдаг. Мүнөө энэ клубта хоёр зуугаад залуушуул һуралсажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: автомашина жолоодогшодой курсада һуралсагшад Борис Гуревич (зүүн гарһаа), Владимир Кифоренко, Леонид Аркатов, Александр Рапопин ба багша Анатолий Филиппович Соколов хэшээлдэ.

Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

★☆★

ЗАЛУУШУУЛ ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАД

Торийн совхозой ажалшад гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб октябриин 22-то дүүргэһэн тухайгаа элидхэһэн байна. Тэдэнэр жэлэй түсэбһөө гадуур 5000 центнерһээ доошо бэшэ һү тушааха гэһэн уялгатай. Хэлэһэн үгэнь хэрэгһээ холодоногүй. Мүнөө һаалишад, адуулагшад, мал ажалай мэргэжэлтэд үбэлэй үедэ һү һаалгые доошолуулхагүйн тула бүхы хэмжээ абажа байха юм. Совхоз ноябриин 10-да түсэбһөө гадуур 1000 центнер һү гүрэндөө худалдаад байна.

Ажахынь 6 гүүртэнүүдтэ бүдүүн тэжээл эһээхэ гидролизно установко хүдэлгэгдэжэ эхилэгдээ. Бүхы һаалиин 15 фермэнүүдтэ һаалиин малда силос болон концентрат тэжээл эдюулхэ хүдэлмэри эмхидхэгдэбэ.

Хулдадай отделениин малшад һү һаалгаар түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 524 центнер һү тушаагаа. Тиихэдэ Доодо-Торийн отделениинхид—503, наринайхид 200 центнер худалдаба.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Александр Филиппович Поломошновой хүтэлбэрилдэг Хулдадай коммунис ажалай 1-дэхи гүүртэ ябана. Гүүртэдэ 10 залуу һаалишад, 3 адуулагшад ажаллана. Тэдэнэр һү абаха жэлэйнгээ түсэб октябриин 15-да дүүргэхэ гэһэн уялгатай байгаад, тэрэнээ сентябриин 28-да бэелүүлээ һэн. Эдэнэр 2270 центнер һү тушаажа, жэлэйнгээ уялга һаяар дүүргэхэнь.

Комсомолка Т. Н. Флисова залуушуулай мүрысөө үүсхэгшэ юм. Тэрэ жэлэйнгээ даабари үлүүлэн дүүргэбэ. Тэрэшэлэн залуу һаалишад Н. И. Полютова, А. А. Москвитина, Л. И. Тугаринова гэгшэд тэрээнһээ гээгдэнэгүй.

В. КЛОЧИХИН.

Зэдын аймаг.

Үбэл аюултай бэшэ

Дэби—һайхан лэ дайда даа, «Тэрэ голой эхиндэ хэды хоножо хүрэхэбибди» гэжэ малшан Ошор Шорноевһоо асуухадамнай:

— Һайн морёор хоёр-гурбан хоногой газар,—гэбэ. Үбэлдөө тэндэ саһан ехээр орожорхидог. Саһанай ехэдэ малаа бэлшээридэ гаргахадаа, саһыень этэжэ харгы гаргадаг юм. Иимэ бэрхэшээлтэй эрхэ байдалда Дэби голой малшад үбэлжэдэг.

Тэрэ голдо мал харууһалдаг нүхэр Шорноев үнгэрэгшэ үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэһэнэйнгөө ашаар шэнэ гунжадые туталлуулхадаа 115 үнеэнһээ 102 тугал нэгэшье тоогойн гарзагүйгөөр түлжүүлээ.

Ошор Шорноев зундаа Шэбэд гэжэ газарта зуһажа, малдаа һайн хүшэ абхуулаа. Тиимэһээ малынь мүнөөшье тобир тарган. Һайн малда үбэл аюултай бэшэ.

Һайнаар заһабарилагдажа дулалагдаһан үбэлжөөндөө буугаад, малаа һайнаар харууһалжа байна.

Д. ДУГАРОВ.

ЭМХИДХЭЛЭЙ ЛЕНИНСКЭ ЁҺО ГУРИМУУДТА

Байгша оной ноябриин 16-да КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй болоһон тухай мэдээсэл, тэрэ Пленумэй абаһан шиидхэбэринүүд үсэгэлдэр «Правда» газетэдэ толилогдобо. ЦК-гай Пленум областьнуудай, хизаарнуудай промышленна болон хүдөөгэй партийна организацинуудые нэгэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэбэ.

«Областьнууд, хизаарнуудай промышленна болон хүдөөгэй партийна организацинуудые нэгэдхэхэ тухай» ЦК-гай Пленумэй тогтоол соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Коммунис байгуулалтада партиич, тэрэнэй нютагуудтахи зургаануудай үүргые улам дээшэлүүлхэ, область, хизаар болон республика бүхэнэй ажахы ба соёл гэгээрэл хүгжөөхэ зорилгонуудые бүри амжалтатайгаар шиидхэхын тула партийна организацинуудые, тэдэнэй хүтэлбэрилхы зургаануудые территориально-үйлэдбэриин шэнжээр эмхидхэн байгуулдаг ёһо гуримда дахиин орохо шухала, энэ ёһо гурим партиин XXII съездын баталан абаһан КПСС-эй Уставай гол шухала хубинь болонхой гэжэ тоолохо».

Партийна организацинуудайнь промышленна ба хүдөөгэй организацинууд болгогдожо хубаагдаһан областьнуудта, хизаарнуудта областьнуудай, хизаарнуудай нэгэдхэмэл партийна организацинуудые дахин бии болгохо гэжэ Пленум шиидхэбэ. Тиимэ партийна организацинууд промышленностьдашье, хүдөө ажахын үйлэдбэридэшье хүдэлмэрилдэг областиин, хизаарай бүхы коммунистнуудые нэгэдхэхэ байна. Хизаарай, областной партийна организацинууд хадаа партиин хизаарай, областной нэгэл комитедые һунгаха юм.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй партийна комитедүүдые партиин районно комитедүүд болгожо хубилган эмхидхэхэ, тиихэдээ бүхы партийна организацинуудай, тэрэ тоодо тус районой территори дээрэ байһан промышленна предприятинуудай болон барилгануудай партийна организацинуудай хүтэлбэрине районно комитедүүдэй мэдэлдэ сум оруулха шухала гэжэ мэдэрэгдэбэ. Энээнтэй дашарамдан промышленно-үйлэдбэриин (зональна) партийна комитедүүд болюулагдаха байна.

ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүхы партиимнай, бүхы совет арадаймнай һайшаан дэмжэхэнь лабтай. Эдэ шиидхэбэринүүд ажабайдалай эрилтын ёһоор, коммунис байгуулалтын аша туһада баталагдан абтаба. Эдэ шиидхэбэринүүдэй үндэһэ һууринь партиин болон гүрэнэй хүтэлбэрилгын ленинскэ шалгармал ёһо гуримда манай партиин тон үнэн сэхэ байдаг ябадал, коммунис байгуулгада партиин хүтэлбэрилхы үүргые бүри дээшэлүүлхэ тухай угаа ехэ анхарал оролдолго гаргадаг ябадал мүн.

Манай ороной али бүхы амжалтануудынь совет арадай баатар ажалай аша үрэ, Коммунис партиин эмхидхэхы болон хүмүүжүүлхы угаа ехэ хүдэлмэриин аша үрэ, партиин ленинскэ жэнхэни бата хараа шугамай сэхэ шууд бэелүүлэгдэһэнэй аша үрэ мүн. Партиимнай энэ хараа шугам тэрэнэй XX, XXI, XXII съездүүд дээрэ хамтаараа зохёогдожо, КПСС-эй Программа дотор бодото бэелэлээ олоһон байна.

Арад зоноймнай Ленинэй партие өөрынгөө дайналхы түрүү отряд гэжэ тоолоно. Энэ отрядынь марксистско-ленинскэ революционно теоёор зэбсэглэнхэй, олонниитэ зонтойгоо нягта холбоотой болонхой, коммунизм байгуулгын бүхы хүдэлмэриие зүбөөр хүтэлбэрилдэг юм. Манай парти яахадаа хүсэтэй байнаб гэбэл, энэмнай арад зонойнгоо аша туһада ажалладаг, арад зондоо алба хэхэ ябадалые өөрынгөө хүдэлмэриин гол шухала зорилгонь гэжэ тоолодог, политикаяа бэелүүлхэдээ, арад зонойнгоо үндэһэн шухала аша туһые харадаг, совет общестывын хүгжэлтэдэ тон хэрэгтэй эрилтэнүүдые бэелүүлдэг байха юм. Партиимнай алас холынгоо үг зорилгые али тодоор мэдэнэ, энэ зорилго тээшээ дабшаха замыень арад түмэндөө научна үндэһэ баримтатайгаар харуулна, олонниитэ зоной дунда угаа ехэ зохёохы эршэ хүсэ бадаруулна, энэ хүсэ шадалыень һүр жабхаланта зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь шэглүүлнэ.

XXII съездһээ хойшо үнгэрһэн саг КПСС-эй Программын нэгэн шухала иимэ тобшололой үнэн зүб байһые сум гэршэлээ: совет общестывын хүтэлбэрилхы, залан ударидахы хүсэнниинь болоһно **Коммунистическэ партиин үүргэнь, удха шанарынь коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха үедэ улам ехэ болохо,** олонниитэ зоной зохёохы эдэбхи үүсхэлынь бүри ехээр бадарха юм. Партиин үүргын дээшэлдэг ушар хадаа түүхын зайлашагүй шухала жама ёһон болоно. Энэ жама ёһон болбол коммунис общество байгуулгын онсо өөрэ зүйлнүүдһээ, шиидхэгдэжэ байгаа һүр жабхаланта, орёо оньһон зорилгонуудһаа үндэһэлнэ.

Манай парти эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэхэдээшье, эмхидхэлэй формонуудта, хүдэлмэриингоо арга методто, мүн теориин асуудалнуудта хандахадаашье марксизм-ленинизмын һургаалда хододоо үнэн сэхэ байдаг юм. Марксизм-ленинизм гээшэмнай үг удхаараа тон ехэ творческо, революционно наука мүн. Энэ наука болбол ухаан бодолой нэгэл хэбээрээ, хубилангүй байха ябадалда тон харша юм. Энэ наука болбол хүдэлмэриин арга методые, эмхидхэлэй формонуудые революциин али бүхы шатада ходол тогтошоод, хубилангүй байха һэн гэжэ хэзээдэшье тоолодоггүй байгаа, тоолоношьегүй. Эмхидхэлэй формонууд, ажалай арга методүүд хадаа түүхын тодорхой онсо өөрэ оршон байдалһаа, тус үедэ шиидхэгдэхэ политическэ, экономическа болон үзэл сурталай тодорхой зорилгонуудһаа уламжалан гарадаг юм.

Зүгөөр али бүхы шэнэдхэн хубилалтануудай заатагүй шухала эрхэ нүхэсэлынь гэбэл, партиин болон гүрэнэй байдалай ленинскэ гол ёһонуудые, гуримуудые тон наринаар сахиха ябадал болоно. Эмхидхэлэй шэнэ, эрхим формонуудые бодото дээрэ зохёохы ёһоор бэдэрэн олохо гээшэ эхи захагүйгөөр шэнэдхэн хубилгадаг ябадалтай огто холбоогүй юм. Һайса бодожо, шэнжэжэ үзэнгүйгөөр, бодото байдал дээрэ шалгажа үзэнгүйгөөр шэнэдхэн хубилгаха ябадалаар дашуурангые В. И. Ленин угаа ехэ усал аюул гээшэ гэжэ нэрлэдэг байгаа.

Зайлашагүй шухала болоходонь партиимнай эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие улам һайжаруулдаг байгаа, һайжаруулхашье юм. Зүгөөр энэ хүдэлмэриин тогтожоһон формонууд болон арга методүүдые имагтал политическэ, экономическа талаараа шухала болоо һаань, практическа талаараа зүйтэй байгаа һаань, тэдэ бүгэдые хубилгаха, һэлгэхэ хэрэг гарадаг. Үшөөн формонууд хүсэд дууһан хэрэглэгдэжэ, шэнэ эрхэ байдалда таарахаяа болибо гэжэ ажабайдалай баримталан харуулаал һаань, тиимэ хубилалта хэгдэхэ ёһотой. Энэ хэрэгтэ тон нарин научна ёһоор хандаха шухала. Ажал хэрэгтээ научна ёһоор хандахын орондо өөрынгөө дура зоргоор, һанаанһаа абаад, дутуу ядуу, яаралтай шиидхэбэринүүдые гаргажа байгаа һаа, заатагүй алдуу эндүү болохо, урагшагүй ябадал тохёолдохо байна.

КПСС-эй XX съезд манай партиин ажабайдалда ёһотой ленинскэ гуримые дахин бэелүүлдэг болохо ябадалда эхи заха табяа һэн. Тэрэ съезд коммунистнуудай, бүхы ажалшадай зохёохы эдэбхи үүсхэлые зоригжуулан бадаруулхада гайхамшаг ехэ үүргэ дүүргээ. Байгша оной октябрьда болоһон Центральна Комитедэй Пленум КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ замда шухала шатань болоно. Бүхы партиин, бүхы арадай зүгһөө һайшаан дэмжэгдэһэн тэрэ Пленумэй шиидхэбэринүүд партиин жэнхэни хараа шугамые амжалтатайгаар бэелүүлхэ тухай, партийна байдалай ленинскэ гуримые, хамтаараа хүтэлбэрилгын ленинскэ гол ёһые сэхэ шууд бэелүүлэн сахиха тухай Центральна Комитедэй оролдолгые дахин гэршэлнэ. Манай партиин бата нэгэдэлынь, партяа тойроод, совет арадай тон нягтаар жагсадаг ябадалынь баһа дахин харуулагдаа һэн.

Ленинэй захяа заабаринуудта үнэн сэхэ байдагыемнай КПСС-эй ЦК-гай һаяхан болоһон Пленумэй шиидхэбэринүүдшье харуулна. Энэ Пленум «Областьнууд, хизаарнуудай промышленна болон хүдөөгэй партийна организацинуудые нэгэдхэхэ тухай» тогтоол баталан абаа.

Хэнэйшье мэдэһээр, хоёр жэлэй саада тэрэ партийна организацинууд үйлэдбэриин шэнжэ гурим гэдэг ёһоор шэнэдхэн хубилгагдаа һэн. Тэрэнэй эсэстэ нэгэдэмэл областной болон хизаарай партийна организацинуудай олонхинь промышленна ба хүдөөгэй партийна организацинууд болгогдожо, хоёр хубаагдаа һэн. Тиихэ зуура партийна организацинуудай бүхэндэнь өөһэд өөһэдынь хүтэлбэрилхы зургаанууд бии болгогдоһон юм. Партиин хүдөөгэй райкомуудай орондо үйлэдбэриин колхозно-совхозно управленинүүдэй парткомууд, тэрэшэлэн промышленна үйлэдбэриин (зональна парткомууд) байгуулагдаа бэлэй. Удаань советскэ, профсоюзна болон комсомольско организацинууд баһал иимэшүүгээр шэнэдхэгдэн хубилгагдаа һэн.

Хүсэд бэлэдхэлгүйгөөр, дан яаралтайгаар, саана нааныень бодожо үзэнгүйгөөр хэгдэһэн энэ хубилалта саг соогоо хэгдээгүй, зүйтэй бэшэ байба гэжэ ажабайдал гэршэлэн харуулаа.

XXII съездын баталһан КПСС-эй Устав дотор партиин эмхидхэлэй байгуулалтын ёһо гурим тодорхойлогдоһон юм, теэд шэнэдхэлгэ хэгдэхэ үедэ тэрэ ёһо гурим хубилгагдаагүй байна. Устав соонь хэлэгдэһэнэй ёһоор, партиимнай территориально-үйлэдбэриин шэнжээр эмхидхэгдэнэ юм. Энэнь хизаарай, областиин районой бүхы дээрэ саашадаа

АРАД ЗОНОЙНГОО АША ТУҺАДА АЛБА ХЭГШЭД

Энэ неделиин түрүүшын үдэрнүүд эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй ехэ һайндэр байгаа. Тэдэнэр нэмэгдэһэн салин хүлһэеэ гар дээрээ абаа бшуу. Тигэжэ салин хүлһэ нэмээхэ тухай хуули бодото хүсэндөө ороо ха юм.

Манай фотокорреспондент эдэ үдэрнүүдтэ городой эмнэлгын хэдэн эмхи зургаануудта ошожо, хэдэ хэдэн фотозурагуудые буулгажа асарба. Тэдэнэй зариманоудыень доро толилообди.

Нэгэдэхи зураг дээрэ: тубдиспансерэй хүтэлбэрилэгшэ, РСФСР-эй габьяата врач П. Т. Яжинов, РСФСР-эй габьяата врач К. В. Борисовская болон Буряадай АССР-эй габьяата врач Н. К. Богатырева гэгшэд хүдэлмэриин үедэ байһаар харуулагдана.

Тэдэнэр хамаг хүсэ шадалаа, арюун һайхан эрмэлзэлээ совет хүнэй элүүр энхэ байха хэрэгтэ сүм зорюулжа байна ха юм.

Хоёрдохи фотозураг: шүдэ эмнэлгын поликлиникэ дотор эгдэһэн байна. Тэндэ врач Галина Сергеевна Дырхеева шүрхадаг болонхой. Тэрээндэ коммунис ажалай ударнигай үндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

РЕПОРТАЖ

ҺАЙНААР АЖАЛЛАХЫЕ ЗОРИГЖУУЛНА

Сэлмэг хүхэ, дунгигар огторгой. Игаабар дулаан. Саһагүй хара үйлсэнүүд...

Республиканска больницын дэргэдэхи поликлиникын нэгэ таһалга. Сонходонь сагаан хүшэгэ. Буржагар сагаахан саһан угалзанууд. Саб сагаан халаад, малгай үмдэһэн сарюун ахэнарай хажууда нэгэ хүн, хараха янзада хүдөөгэй хэбэртэй, толгойгоо хинсайлган, стол түшэн һуужа, хүхюутэйгээр бабарна.

— Ёһоорхон лэ гоё, ута намар боложо байна гээшэ ха. Саг дулаан, саһан нимгэн. Үхэр малнай мүнөөшье хүрэтэр бэлшэһээр. Юрэдөө хэды мянган центнер үбһэ, тэжээл алмагдаба хаб... Баһа үмсэдөө мал барихые зүбшөөгөө гэлсэнэ. Энэмнай таанадта нэмэри мяха, һү үгэһэнтэй, маанадта салин нэмээһэнтэй адлирхуу байжа болоо,—гээд тэрэ хүн бэеэ үзүүлжэ һуугаад, хас-хас энеэнэ. Тиихэдэнь эмнэгшэ ахэнар ехэл зүбшөөһэн маяг үзүүлнэ.

— Байза, таанадай салин хүлһэн нэмээ агша гү даа,—гээд үбгэжөөл асууна.

— Тиимэ. Нэмээ, нэмээ. Энэ намарнай баян лэ намар... Нэмэһэн салингаа мүнөөдэр түрүүшынхеэ абахамнай. Би һара бүхэндэ 12 түхэриг үлүү абаха болонхойб. Ехэл һайн даа,—гээд тэрэ врачынь Людмила Степановна Скворцова гэдэг үбгэжөөлтэй адли бололдоно.

— Һайн лэ гээшэ. Энэ таанадай салин ехэ болоходоо ганса таанадта бэшэ, мүн маанадташье һайн болохо байна. Юундэб гэхэдэ, таанадуудай мүнгэ ехээр абадаг болоходоо улам ехээр урмашажа, маанадаа бүри һайнар хангадаг болохо хаямта,— гээд үбгэжөөл харюусана.

— Тиимэ лаб даа.

— Ехэл оролдожо, намайе эмнэжэ байналта. Жэлэй саада тээ ямар байгаа һэмбиб, мүнөө ямар болообиб.

— Уялгамнай...

Энэ ажалшан эмнэгшэ хоёрой хоорондо болоһон юрын хөөрэлдөөн дээрэһээ мүнөөдэрэймнай байдалай шанар шэнжэ яһала элихэнээр харагдаад орхино.

Һүүлээрнь больницын дэргэдэхи захиргаанай гэртэ ороходо, баһал хэзээ хэзээнэйхиһээ үлэмжэ хүхюу байба. Илангаяа бухгалтери соо хүн зон олон, хүлгөөтэй, шууятай.

Кассир И. В. Кушнарева, хэһэг мүнгэ нэгэ наһажаал эхэнэртэ барюулна. Тэрэ эхэнэртэйнь ябууд танилсабабди.

—Медсестра Михайлова Ольга Петровна гээшэб,—гэбэ. Тиигээд эмнэлгын ажалда 30 жэл соо яажа хүдэлһэн тухайдаа халта дурдана. Ехэ һонирхолтой, очерк бэшэмээршье гээшэ аа гү.

— Урда тээнь һарын 70 түхэриг абагша һэмби. Мүнөө 110 түхэриг. Яһала ехэ мүнгэн. Урмашангүй яахабибди одоол. Бухы хаба шадал соогоо хүдэлхэл байхабди,— гээд мэдүүлнэ.

Баһа поликлиникые даагша, БурАССР-эй габьяата врач Ульяна Григорьевна Корнакова һара бүри 35 түхэриг үлүү абаха болоһондоо ехэл баяртай.

— Энэ врач—гинеколог Эльвира Дмитриевна Филиппова, байза буряад нэрэнь хэн бэлэй даа, Эрхүүдэ дээдэ һургуули дүүргээд түрүүшынхеэ хүдэлжэ байна. Ехэл һайн жэлээр ажалда ороо. Түрүүшынш салин нэмээгдэмэл салин гэжэ мэдээрэй. Амаршалнаб,— гээд нүхэр Корнакова тэрээндэ энеэбхилэн хандажа, гарыень адхана. Бэшэшье эмнэгшэд баяр омогорхолтойгоор салин хүлһээ абанад.

— Эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдтэ салин дунда зэргээр 23 процент нэмэбэ. Гансахан манай больницада һара бүри 16 мянган түхэриг үлүү түлэгдэжэ байха. Бухы город, республика, орон доторнай хэды түхэригөөр нэмэбэ гээшэб. Бултааран лэ зүрхөө хаха баярлажа байнад. Энэмнай—врачнуудта, габэшье бухы арад зоной аша туһада гэһэн удхатай хаям,—гэжэ кассир Кушнарева хөөрэнэ.

* * *

Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэдэхи стоматологическа поликлиникэ. Касса. Баһал мүнгэ тоолоон, абаан.

— Һайн даа,—гээд дансада гараа табиха зуураа, врач Лидия Абашеевна Самсонова баясхалан хүргэнэ. — Һара бүри 18 түхэриг, нэмэлтэ. Баясхалан—засаг түрэдөө!

— Ная байһанаа зуу болошобол, ha-ha,—гээд врач Л. П. Романова абаһан мүнгэеэ дээрэ үргэн соносхоно.—Энэ үлүү мүнгөөрөө ном, гэр доторой хэрэгсэл абахаб. Театр ошохоб.

Юрэдөө салингаа абаһан лэ хүн бүхэн баяртай, сог зали ехэтэй.

— Дээдымнай засаг зургаанай сесси дээрэ абтаһан хуули бодотоо бэелбэ. Ехэл һайн хуули,—гээд бухгалтер нүхэр Ц. Д. Дугарова хөөрэжэ һуугаа һэн.

* * *

Эмнэлгын бусадшье эмхинүүдтэ нимэ һайндэрэй түхэлтэйгөөр түрүүшын нэмээгдэмэл салингай абтаһаниинь дамжаггүй. Эдэ үдэрнүүдтэ эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд партиин болон правительствын зүгһөө үзүүлһэн асари ехэ анхарал оролдолгодонь бодото харюу болгон, бүри һайнаар хүдэлхэ байһан тухайгаа баяр омогорхолтойгоор мэдүүлжэ байнал!

Р. ЦЫБИКОВ.

ХАРГЫ БА ЗҮРГЭ

Аймагай газетэнүүдэй уран зохёолой хуудаһануудай шэнжэлэл

Түрэл хэлэн дээрээ зохёол бэшэжэ туршадаг хүнүүд Түнхэнһөө эхилээд Яруна хүрэтэр, Захааминһаа заха холын Хурамхаан хүрэтэр олон, угаа олон гэжэ хэлсэдэгди. Энэшье зүбтэй. Аймаг бүхэнэй шахуу редакцинуудай дэргэдэ тэдэнэр элсэдэг, һаяхан мүндэлһэн шүлэгөө гү даа, али бэшэшье жанрай зохёолнуудаа зүбшэн хэлсэдэг, Буряад литературынгаа ехэ харгыда ороод, түрүү зэргэдэ зэлэ татагшадай хойноһоо алхалхын, жэгдэрхын эрмэлзэл түгэс байдаг. Эдэнэй энэ эрмэлзэл хүсэл Буряадаймнай уран зохёолшодой холбооной зүгһөө али болохо дэмжэлгэ абадаг гэхэдэ зүйтэй. Энэ оной эхээр Хориин аймагта боложо үнгэрһэн уран зохёолшодоймнай Холбооной правлениин нүүдэл заседание һанаад үзэе. Ямар халуун, хурса, арсалдаа, зүрисэлдөөтэйшье, анхарал ехээр татаһан хөөрэлдөөн бэлоо гээшэ бэлэй. Нүүдэл заседаниин эрхэбэшэ Хоридо болоһон ушар өөрын шалтагаантай: тэндэ залуу зохёолшод илангаяа олон, эдэбхи үүсхэл, нэгэдэл һайтай бшуу. Аймагай элдэб нютагуудта манай ахамад уран зохёолшод Бато Базарон, Цокто Номтоев, залуу, бэлигтэй, түрүүшынгээ номуудыешье хэблүүлһэн К. Цыденов, Ц. Дондогой, Ц. Рыгзенов, Ш. Бадмаев, Ч. Дарибазарон, Б. Цэрэндэлгэй, М. Цыренов болон бусад ажаһуудаг, ажалладаг. Нэрлэгдэгшэ энэ залуу үетэнэй буряад литературын ехэ харгыда орожо ябаһаниинь, тэдэнэй орононьшье ямаршье һэжэг түрүүлнэгүй...

Теэд харгы зүргэһөө бүридэдэг гэжэ мэдээжэ бшуу... Тиимэл уран зохёолой зүргөөр харгы тээшэ дабшагшад—зариманиинь харгыдаа дүтэлһэншье байгаа бээзэ, нүгөөдүүлынь үшөөл эхи татажа магад, гурбадахиюлайнь зүргэ ехэ харгыда хүрэншьегүй мухардаха байһаниинь гайхалтай бэшэ— аймагуудай газетын хуудаһанууд дээрэ өөрынгөө түрүүшын туршалга, болбосорһоншье заримдаа зүйлнүүдээ хэблүүлнэ. Аймаг бүхэнэй газетэнүүдые ирахада, уран зохёолой хуудаһан, ганса нэгэ, түүбэри зохёолнууд элбэг дайралдана. Энэ ушар алишье талаһаа дэмжэмээр, һайшаалтайшье бээзэ, хэрбээ... Хэрбээ тэдэ зохёолнууд, туршалганууд шанарайнгаа талаар мүнөө үеын, тобшолбол, мүнөөдэрэй уран зохёолдо табигдадаг эрилтэнүүдтэ харюусажа шадаха байгаа һаань... Тиимэһээ аймагай газетэнүүдэй уран зохёолой хуудаһанудай шанар тухай асуудал табихаар болоо гэжэ һанагдана.

Урзаа хэбтэһэн аймагуудай газетэнүүд сооһоо таамагаар нэгыень абабабди. «Зэдын үнэн» уран зохёолой хуудаһануудые яһала оло дахин гаргадаг юм байна. Теэд тэдэ хуудаһануудынь даншье һаа тунайшаар согсологдоно. Жэшээлхэдэ, ородой агууехэ поэт М. Лермонтовэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хуудаһан оройдоо гурбахан материалаар «халхалагданхай». Н. Дамдиновай оршуулһан «Поэдэй үхэл» гэжэ суута шүлэгһөөнь гадна, Г. Раднаевагай (тон эдэбхитэй бэшэгшэдэйнь нэгэн ха) удхынгаашье, уран һайханайнгаашье талаар болбосороогүй шүлэг, Б. Чагдуровай (хэн байһаниинь мэдэгдэнэгүй—багша юм гү, али хонишон юм гү—мэдэхын аргагүй) табадахи классай һурагшын һайн мэдэхэ баримтануудые дурдаһан «Манай Лермонтов» гэжэ статья энда багтаа. Нимэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандалгын гэршэ энэ бэшэ гү? Һургуулиин багшанарай, һурагшадай һанамжа богонёор толилхо, түрэл хэлэн дээрээ агууехэ поэдэй зохёол уншаһан ажалша хүндэ үгэ үгэхэ гэхэ мэтэ һонирхолтой арга боломжонуудые хэрэглээгүйнь халагламаар. Бэшэшье ушарта, түс газетын хуудаһанууд дээрэ түүхэй, хайша хэрэг ормоглогдоһон «шүлэгүүд» олон ушарна. Буда Жамсуевай «Хабарай эхин» гэжэ шүлэг абажа харая. Досоонь нимэ мүрнүүд ушарна:

Сагай уларил хубилан,
Саһанородог болобо.
Хүзүү, хасар шэмхэн
Хүйтэн шангадажа эхилбэ.
Шуурган ехээр
Шууян, хүүен мушхарна...

Энэмнай юун гээшэб? Хабар гү, али үбэл тухай үгүүлэл гү? Нэгэшье уран зэргэсүүлгэ, хүнине һонирхуулха ялас гэһэн удха гэжэ алга. Үнгэржэ ерэхэдээ шүлэг зохёолгын хуули гурим огто сахигдаагүй. Хэрбээ энэл ганса шүлэгэй имэ «жэшээтэ» байгаа һаань, нүгэлыншье зэлтэй һааб даа. Харин «Зэдын үнэндэ» шанараараа Буда Жамсуевай зохёолтой хабаа бараа зүйлнүүд угаа олон. Нимэрхүү И. Түгутовагай «Минии багша», Г. Цыденовэй «Ленинэй хүшөөгэй дэргэдэ» гэһэн шүлэгүүдые дурдая. Дээрэ хэлэгдэһэниие тобшолходо, «Зэдын үнэнэй» хуудаһанда уридшалан уран зохёолой нэгэдэлдэ, кружогто гү, али редакцида огто зүбшэгдөөгүй, гарта ороһон лэ шүлэг толилогдошоно гээшэ ха. Тиигээгүй һаань:

Харахан нюдэтэй, харахан үһэтэй
Хаба зориг түгэс буряад арадни
Эрдэм ухаанай жолоо баринхай,
Эгүүридэ мүнхэ нэрээ нэрлүүлээл,—гэхэ мэтэ агууехэ **вождь** В. И. Ленин тухай шүлэгүүд ниитэлэгдэхэ аал? Энээн тухай бодожо үзэмөөр.

Гансашье «Зэдын үнэн» бэшэ, мүн «Саяан», «Баргажанай үнэн», «Шэнэ Үдэ» газетэнүүдэй редакцинууд уншагшадтаа дурадхахаяа һанаһан зохёолнуудаа эрилтэ багатайгаар шэлэнэ. Жэшээлхэдэ, «Саяан» гэжэ Түнхэнэй аймагай газетэ һүүлэй үедэ илангаяа эдэбхитэйгээр залуушуулай зохёол толилно. Л. Тапхаев, Ш. Байминов, Б. Сыренов болон бусадай өө мөөгүй, иигэн тиигэн мүнөө үе сагай эрилтэ хангажа шадахаар зохёолнуудай хажуугаар А. Ангархаев, Х. Бобоева, гэһэнүүдэй гүйсэд мүлигдөөгүй, үтөөр үгытэй, хүсэд мэдүүлэлшье болоогүй зүйлнүүд дайралдана. «Саяанай» дэргэдэ угаа олон, эдэбхитэй залуушуулһаа бүридэһэн уран зохёолой нэгэдэл бии бшуу. Тэдэ олонхи зохёолнуудаа мүн лэ зүбшэн хэлсэхэеэ, шанар тухай асуудал шангаар табихаяа яанаб? Энээнтэй дашарамдуулан хэлэхэдэ, Буряадай уран зохёолшодой холбооной дэргэдэ бии байһан саг үргэлжын консультаци, мүн правлениин гэшүүдшье аймагай газетэнүүдэй редакцида эмхидхэгдэһэн уран зохёолой нэгэдэлнүүдэй ажалаар таһалгарягүй һонирхожо, тэдэндэ али болохоор түһалжа байгаа һаань ямар һайн байгаа бэлээб? Юуб гэхэдэ, аймагай газетэнүүдэй буряад номернуудые захидаг уншагшадай түрэл литературадаа, соёлдоо дуратай зон байһандань һэжэг түрэлтэгүй, тиимэһээл тэдэндэ зорюулагдан уран зохёолой хуудаһанууд олоор лэ гарадаг болохонь ойлгосотой.

Толилһон уран зохёолойнгоо материалнуудта харюусалга ехэтэйгээр хандадаг газетэнүүдэй нэгэн Мухар-Шэбэрэй «Ленинэй зам» болоно. Уран зохёолойнь хуудаһа, зарим түүбэри, булангуудыень уншахада, хужарламаар. Удхынгаа, уран һайханайнгаа талаар дан хэмһээ хэтэрһэн зүйлнүүдые эндэ олохогүйт. Г. Чимитовэй «Таряан» гэжэ поэмэ хэдэн номертонь толилогдоо. Ямар уран, гүн хурса бодолтойгоор бэшэгдэнхэйб? Үгышье һаа «Нэгэтэ һүни» гэжэ рассказ соогоо Дамдин Дамбиев сэдьхэл, доторой бодол үдхалан, гайхалтай түгэс этигэмээр образ бүтээнэ. Энэ газетэдэ гараһан эхилэн бэшэгшэдэйшье (жэшээлхэдэ, С. Батомункуевай уянгын шүлэг) зохёолнууд эли бодо алдуугүй байха юм. «Ленинэй замайхидай» энэ шухала хэрэгтэ харюусалга ехэтэйгээр хандадагыень амаршалан, тэдэнһээ жэшээ абахыень бусад аймагай газетэнүүдэй редакциинхидые уряалха хүсэл түрэнэ.

Үшөө хоёр зүйл. Дан томо зохёолнуудые номерһоо номерто хэблэлгэ хэмжүүрээрээ бишыхан газетын юрэнхы үзэмжые һуладхаана. Жэшээлхэдэ, «Баргажанай үнэн» И. Түгутовай «Анда нүхэд тухай үльгэр» гэжэ романһаа хэдэн хэһэг, Мих. Жигжитовэй «Ирандакан нютагай хүбүүн» гэжэ бүхэли повесть багса багсаар толилно. Хэрэг бии аал? Хоёрдохи зүйлынь. «Буряад үнэн» газетэдэ үни хада гараһан материалнуудые, үнгэрхэдөө бүхэли уран зохёолой хуудаһануудые, һонин һонин статьянуудые абаад толилжорхино. Тиихэдээ үндэһэн үнги, хаанаһаа абтаһыеншье заанагүй. Энэ мүн лэ уран зохёолой хуудаһануудые харюусалга багатайгаар, түргэн мүрөөр бүтээдэгынь гэршэлнэ бшуу.

...Хөөрэлдөөнэйнгөө эхиндэ, зүргэнүүдһээ харгы бүридэдэг гэжэ хэлээ һэмди. Манай Буряадта уран зохёолой зүргэнүүд угаа олоор татагдана. Теэд тэдэ зүргэнүүдэй уран зохёолой үргэн харгыда гарахын түлөө юунэй хэрэгтэй байһые бү мартаял.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

АЙДАР НАҺАНАЙ АБЬЯАСААР...

Залуу хүнэй абьяас ехэ. Али бүхы зүмэндэ оосотой. Владимир Зарюта Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводой эгээн залуу хүдэлмэришэн. Энэ оройдоо гансахан жэл соо слесареэр хүдэлжэ байна.

Мүнөө заводой главна механигай таһагай цехтэ слесареэр хүдэлхэ зуураа, Владимир хүбүүн халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Даруу түбшэн, ажалдаа шударгы энэ хүдэлмэришэндэ Октябриин үнгэрһэн һайндэрөөр коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владимир Зарюта ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВ,
Фотонь авторай.

Түрэл орон доторнай

КОЛХОЗУУД ХООРОНДЫН БАРИЛГЫН НЭГЭДЭЛНҮҮД

Колхозууд хоорондын барилгын нэгэдэлнүүд Россин Федерацида улам олошоржо байна. Иимэ нэгэдэлнүүд үйлэдбэриин барилга болон гэр байра бодхоодог, барилгын материалнуудые бэлэдэдэг, модо отолдог даабаритай. Эдэ эмхинүүдтэ 12 мянга шахуу колхозууд хабаадалсана.

Мүнөө үедэ Федерации доторхи областной, хизаарай, республикын (АССР) колхозууд хоорондын барилгын 52 эмхи, 63 леспромхоз, проектнэ 49 организаци, тэрэшэлэн хабсаргагдамал түмэрбетон зүйл, хирпиисэ, мүн бусадшье материал бэлэдхэдэг предприятинууд ажаллана. Колхозууд хоорондын барилганuудта 200 мянган хүн, тэрэ тоодо 12 мянга гаран инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хабаадана.

Энэ жэлдэ РСФСР-эй колхозуудтахи капитальна барилгын хэмжээн 1.230 миллион түхэригтэ, 1970 ондо—2 миллиард гаран түхэригтэ болохо юм. Мүн колхознигуудай, хүдөөгэй интеллигенциин зөөреэр 1964 ондо 500 гаран миллион түхэригэй байрын гэрнүүд баригдахань.

ШУХАГ ДАЙРАЛДАДАГ УШАР

ЯРОСЛАВЛЬ. (ТАСС-ай корр.). Профессор В. П. Матешугай хүтэлбэрилдэг Ярославска медицинскэ институдай хирургиин клиникэдэ шалгуулхаяа Наталья Михайловна К. ерээ. Тэрэ эхэнэрэй зүрхэнэйнь хажууда ехээр хадхадаг байба.

Үбшэлэгшын сээжэ соо, зүрхэнэйнь хажууда байһан хабдар тэндэхи һудаһануудта һаад хэнэ гэжэ элирүүлээ.

Бурилдэһэн эмбрионой—хүнэй урын дүрсые рентгенэй зураг дээрэ харахадаа, врачнууд ехээр гайхаа. Наталья Михайловнагай сээжэ соо бурилдэһэн эхирэй үрөөһэн зүрхэнэйнь хажууда 55 жэл ябаһан байгаа.

Эмбрион абажа хаяха шухаг операциие клиникын дүршэлтэй хирург П. М. Михайлов туһалагшанар М. Коновалова, Г. Шаткина гэгшэдтэй хээ.

—Манай хэһэн операци тон үсөөн дайралдадаг юм. Операци һайнаар үнгэрөө,—гэжэ хирург П. М. Михайлов ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

ҮУЛЭТЭ ҮНДЭРЭЙ ГЭС

ФРУНЗЕ. (ТАСС-ай корр.). Ехэ үндэртэ баригдаха гидравлическа электростанцинуудай нэгэн болохо Сусамыр-Кокомеренэй станци Советскэ Союз дотор эгээл хэмда электрын элшэ хүсэ үгэхэ юм. Энэ электростанци Тянь-шаньда баригдажа байна. Наранай гол татуур болохо Кокомерен гэжэ түргэн урасхалта мүрэн дээрэ баригдаха хоёр электростанци жэл соо дунда зэргээр 3,9 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргаха.

Ехэ станциин хажуудахи хотогор газарта 1,7 миллиард кубометр тэнтэй уһан тогтоогдохо.

Үулэтэ үндэртэ баригдаха ГЭС—Киргизидэ электрын элшэ хүсэ ехээр абаха түсэб бэелүүлгын зарим хубинь болоно. 1970 ондо республикын химическэ промышленность гансаараа 200 дахин, машина бүтээлгэ—дүрбэ дахин, барилгын материалнуудай промышленность—6 дахин ехэ электрын элшэ хүсэ хэрэглэдэг болохо.

КИНОДО БУУЛГАГДАҺАН ДОМОГ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). «Ленфильм» студида буулгагдажа дүүрэһэн «Жаворонок» гэжэ романтическа кинофильм Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатарлиг домогуудай нэгые харуулхань. Пленэдэ абтаһан совет сэрэгшэдэй түйлай ехэ эрэлхэг зориг гаргаһан ушар Ленинградай поэдүүд М. Дудин, С. Орлов, гэгшэдэй бэшэһэн сценариин гол баримтань болоо.

...Гитлеровецууд хуяг сүмэ сохидог шэнэ снарядуудые полигонуудайнгаа нэгэндэ туршажа байба. Фашистнууд совет танкнуудаар сагаалса хээд, пленэдэ абтаһан сэрэгшэдые тэрээн соо баалан һуулгажа жолоодуулһан юм. Танкнуудай нэгэнэйнь экипаж дайшалхы машинаа дайсанай артиллери руу зоригтойгоор шэглүүлээ бэлэй. Совет сэрэгшэд гитлеровскэ полигониие үй бута сохёо һэн. Н. Бурихин, Л. Менакер гэгшэд энэ кино зохёон табихадаа, дайсанай газар дээрэ байһан танкистнуудай илалта түгэс дабшалгын 90 минутын сүлөөе совет хүнэй эрид зориг, залан һайхан зан тухай фильмын гол удха болгон харуулаа.

ҮНЭН СЭХЭ БАЙХА

...хэ хүгжэлтые бүри һайнаар мэдэхэ, кадрнуудые эгээн зүбөөр хуварилан табижа хэрэглэхэ арга партийна комитедүүдтэ олгоно. Хизаар, область гээшэ нэгэн бүхэли зүйл мүн. Тэндэхи промышленность, хүдөө ажахы болон эдэниие хангагша һалбаринууд өөһэд хоорондоо таһаршагүй холбоотой юм.

Шэнэдхэн хубилалта хэгдэһэнэй һүүлээр партийна организацинууд хоёр жэл соо хүдэлөө. Теэд энэ хубилалтын ямар байһыень дүй дүршэл харуулна. Промышленна болон хүдөөгэй партийна комитедүүд гэшүүд, тэдэнэй аппарадай хүдэлмэрилэгшэд эдэндэ партиин даалгаһан зорилгонуудые ехэ харюусалгатай дээрэ тоолоод, промышленностиин хүдэлмэриие һайжаруулхын, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын түлөө бэеэ ажаллаа. Партийна хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда олохон хүгжэлтэд бии болоо.

Габэшье энээнтэй нэгэн хамта партийна организацинуудые промышленна болон хүдөөгэй болгожо таһалхада ехэхэн бэрхэшээлнүүд, ушаргүй орёо ушарнууд тохёолдоо. Шэнэдхэн хубилгагдаһан зүйлнүүд байдалтайгаа зүришэжэ эхилээ. Промышленна болон хүдөөгэй партийна организацинуудай ажал хүтэлбэриие бодото дээрэнь хубаарилха болохогүй гэжэ ажабайдал дээрэ харагдаба.

Партийна организацинуудые территориально-үйлэдбэриин гуримаар эмхидхэхэ ябадалые үйлэдбэриин гуримаар эмхидхэхэдэ партийна, советскэ болон ажахын организацинуудай эрхэ, үүргэ, зорилгонуудые һолихо худхаха ябадалда заатагүй асарха байгаа, ажахын зургаануудые партийна комитедүүдэй зүгһөө һэлгэхэ ябадалда хүргэхэ байгаа. Шэнэдхэн хубилалтануудай эсэстэ административно-ажахын һалбари бологшо районнай партийна болон гүрэнэй талаараа хуби хүбаараа таһаршоо бэлэй.

Захиргаанай аппарат бага, хямда болгохын орондо һүүлэй хоёр жэл соо областьнуудай болон хизаарнуудай зургаанuудай аппарат нилээд ехэ болоһон, харин районой һалбари тон һуларһан байха юм. Кадрнуудтай хүдэлмэрилхэ эрхэ байдал муудаһан, промышленна түб газарнуудай зүгһөө хүдөөдэ үзүүлхэ арга боломжо бага болоһон юм. Эсэстэ, партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско организацинуудые промышленна ба хүдөөгэй организацинуудта хубааһанһаа боложо үзэгдэһэн бэрхэшээлнүүд, дутуу дундануд хүн зониие хангалгын хэрэгтэ муугаар нүлөөлөө, энэ хэрэгтэ олохон бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа.

Тиин областьнууд болон хизаарнуудай организацинуудые хубааһан, партиин райкомуудые колхозно-совхозно үйлэдбэриин управлениинуудай парткомуудаар һэлгэһэн, промышленно-үйлэдбэриин парткомуудые байгуулһан ушар олоол ёһотой үрэ дүнгүүдые үгөөгүй. Энээнһээ байтагай, түс хубилалтаһаа боложо, ажахын байгуулалтын тон шухала хэдэ хэдэн һалбаринуудай үйлэдбэриин хэрэгтэ партийна зургаануудай үзүүлхэ нүлөөниинь һуларшоо бэлэй.

Эгээл иимэһээ Центральна Комитедэй тохёолдоһон байдалые һайса шэнжэжэ үзөөд, нютагай хүдэлмэрилэгшэдэй, коммунистнуудай, бүхы ажалшадай һанамжые хараадаа абаад, партийна организацинуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилхы зургаануудай байгууламжые территориально-үйлэдбэриин шэнжээр эмхидхэхэ гуримдаа дахин бусаха шухала гэһэн тобшолол хээ.

Хизаарай, областиин промышленна болон хүдөөгэй партийна организацинуудые нэгэдхэхэ гурим тухай ЦК-гай Президиумэй зохёон дурадхаһан дурадхалые КПСС-эй ЦК-гай Пленум һайшааба. Партиин нэгэдэмэл крайкомуудай болон обкомуудай дахин һэргээн байгуулагдаха бүхы хизаарнуудта, областьнуудта энэ жэлэй декабрь соо партийна конференцинууд болохо юм. Тэдэ конференцинууд дээрэ нэгэдэмэл партийна зургаануудай һунгагдатарнь мүнөө бии байгаа промышленна болон хүдөөгэй обкомууд, крайкомууд ажалаа үргэлжэлүүлхэ, партийна организацинуудтахи байдалай түлөө сүм харюусаха юм.

КПСС-эй Уставай ёһоор батадхагдаһан партийна организацинуудай байгууламжын гурим ёһые дахин бэелүүлхэ зуураа, эмхидхэлэй эдэ формонууд хэрэглэгдэжэ дүүрээгүй, мүнөөнэйшье эрхэ байдалда, зорилгодо эдэнь сүм таарана гэжэ партимнай батаар найдана. Зүгөөр энэ ушар хадаа эмхидхэлэй формонуудые бодото байдалтай холбоотойгоор, зүбөөр һайжаруулха ябадалһаа арсаха гэһэн удхатай огто бэшэ юм. Арадайнгаа ажахы хүтэлбэрилхэ хэрэгээ һайжаруулха тушаа шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, эдэ хэмжээнүүдээ бодомжотой һайнаар, яаран тэбдэнгүйгөөр бэелүүлхэ уялгатайбди гэжэ парти, тэрэнэй Центральна Комитет тоолоно.

Агууехэ ажал хэрэгэймнай аша туһада партиин болон гүрэнэй байдалай ленинскэ гурим, хамтаараа хүтэлбэрилгын ёһо гурим наринаар сахигдаха, хүдэлмэриин арга метод али болохоор һайжаруулагдаха, энээнэй үндэһөөр коммунистнуудай, бүхы ажалшадай зохёохы үүсхэл, эдэбхинь бүри хүгжөөгдэхэ зэргэтэй. Һүүлэй хоёр жэлдэшье, энээнһээ урдашье, партийна организацинуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилхы зургаануудай олоһон дүй дүршэлэй һайн һайн зүйлнүүдыень ажал хүдэлмэридэ хэрэглэхэ ёһотой.

Бүхы партийна организацинуудай үйлэдбэриие бүри гүнзэгыгөөр мэдэхэ тухай, экономико, техникэ, түрүү дүй дүршэлые шудалха, бодото зорилгонуудые ушар ёһо мэдэжэ шиидхэхэ тухай, дотоодынгоо арга боломжонуудые бодомжотойгоор хэрэглэхэ тухай, продукци бүри ехээр, улам һайн шанартайгаар бүтээн гаргаха, үнэ сэнгыень хямдаруулха тухай партимнай саашадаашье оролдохо байна.

Партийна хүтэлбэри бэелүүлхэдээ, һайрхуу бардамаар шууялдадаг ябадал, хэтэрхы ехээр саарһа эрээлдэг, суглаа, зүблөө татадаг ябадал, ажахын зургаануудые жэжэ бужа асуудалаар халан һэлгэдэг, тэдэнэй ажал хүдэлмэридэ ушар ёһо мэдэнгүйгөөр хамааралсадаг ябадал, захирха, команлалха ушар гаргадаг ябадал эрид болюулха хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжээндэ кадрнуудтай хүдэлмэри ябуулха, тэдэниие шэлэн олохо, үзэл сурталайнь талаар хатуужуулха, гүйсэдхэлые бодото һайнаар шалгаха, олониитын дунда ёһотой гэгшын эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй.

Манай парти хүсэтэй байна гэжэ, ажахы болон соёл культураяа хүтэлбэрилдэг бодото хүдэлмэриингөө һайн, муу талые, ажабайдалые партимнай ленинскэ ёһоор шэнжэжэ үзэнэ гэжэ ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүд харуулна. Партимнай эмхидхэлэйнгээ формонуудые, хүдэлмэриингөө арга методые һайжаруулна, олониитэ зоной дурадхалнуудые тон анхаралтайгаар хадуун хараадаа абана, шухала шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэнэ. Тиихэ зуураа манай парти ниитын байдалай бүхы һалбаринуудта бэелүүлдэг хүтэлбэрилхы, залан ударидахы үүргэеэ улам дээшэлүүлхэ, коммунизм байгуулгын ехэ ехэ, орёо зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгын хэрэг хангаха байна.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Совет Узбекистанай ниислэл хото — Ташкент. Новомосковская үйлсэ.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН

3 дахи нюур.
1964 оной ноябриин 20.

НАМАРАЙ ХЭШЭГ

Хёлго голой эрьедэ түбхинэһэн Бэшүүрэй саахарай завод.

— Республикын ажахынуудһаа ороһон 85 мянган центнер свёкло үйлэдбэрилэгдэжэ, юһэ мянганһаа дээшэ центнер Бэшүүрэй саахар бэлэн болонхой,—гэжэ заводой директор нүхэр Перевалов манда харюусана.

Хэнэйшье мэдэһээр, энэ жэлдэ саахарай свёкло алишье ажахыда элбэгээр абтаһан aаб даа. Мүнөө заводой хашаа соо 200 мянган центнерһээ дээшэ свёкло суглуулагдаад, саахар болгогдожо байна гээшэл. Мухар-шэбэрэйхид хамта дээрэнь 158 мянган, Хяагтын ажахынуудһаа 39 мянган центнер свёкло тушааһан байна.

Ажалдаа халажа ороһон заводой хүдэлмэришэд сүүдхэдээ 220—240 центнер саахар амһарталжа гаргана. Бүхы свёклын үйлэдбэрилэгдөөд байхада, ороной ажалшадта хори мянган центнерһээ дээшэ саахар эндэ бэлдэгдэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шанагдаһан саахарай шанарые шалгагша Валентина Соковикова ажалдаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

ЭДИРШҮҮД

БУРГАЛТАЙН ҺУРГУУЛИДА

ХОНИШОДТО ҺУРАГШАД ТУҺАЛНА

«Мир» колхозой түбһөө холошье бэшэ, Дабаанай-Аман нютагта Гомбо Цоктоевичой даадаг отара үбэлжөөндөө нүүнхэй юм. Намартаа эндэ шэнэ байра баригдаһан аад, дулаалжа үрдигдөөгүй байтарнь, саһанай орожо хүйтэршэхэ болоходо, дары түргэн туһаламжа хэрэгтэй болоһон байгаа.

Бургалтайн найман жэлэй һургуулиин һурагшад хоёр үдэрэй туршада эндэ ошожо, дальень солоомо, шоройгоор хушажа үгэһэн юм.

— Таанадай ерэжэ хамһалсаа, туһалалсаагүй һаа, нилээд ехэ сагаа бараха байгаабди. Ерэжэ туһаламжа үзүүлһэндэтнай баяртайбди,— гэжэ Гомбо Цоктоев хонишодой зүгһөө баяр хүргэбэ.

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ҮДЭШЭ

Һургуулиин һурагшад һаянай сүлөөтэй сагаа һонирхолтойгоор үнгэргэдэг болоо. Буряад хэлэнэй багша Дарима Самбуевнагай хүтэлбэри доро уран зохёолоор һонирходог һурагшад шүлэг, рассказ, зураглал бэшэжэ һурана. Мүн үдэшэнүүднайшье һонирхолтойгоор үнгэрдэг болоо. Тээсгэнэй уран зохёолшод Островский, Лермонтовэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан үдэшэ бүришье һонирхолтойгоор үнгэргэһэн байна. Эдир һурагшад уран зохёолшодой намтар, бэшэһэн зохёолнууд тухайнь хөөрэжэ үгэһэн, мүн өөһэдынгөө зохёоһон шүлэгүүдые уран гоёор уншаһан байгаа. М. Ю. Лермонтовэй шүлэгүүдые һайнаар уран гоёор уншаһан һурагшад шэнэ номуудаар шагнагдаа.

«ЗҮРХЭНЭЙ СОХИСО»

Нимэ гаршагтай һурагшадай ханын газетэ манай һургуулида гаргагдаха болобо. Түс газетэдэ ирагуу һайхан, уянгата дуун, шүлэг, арадай аман зохёол толилогдожо байха.

Тэрэшэлэн һурагшадай бэшэһэн һайн шүлэг, рассказуудшье газетэдэ толилогдохоор хараалагдана.

Г. РАДНАЕВА,

Зэдэ.

ИСКУССТВО

МАЛШАДАЙ ХҮГЖЭМ УЛААН-ҮДЭДЭ

Үндэр уулата Закарпатска Украиныи хада майлын үндэртэ малшад, хонишодынь ирагуу гоёор хүгжэмөө зэдэлүүлжэ, ерүүл зониие һонирхуулжа, гайхуулжа ябадаг. Энэ хуур, лимбэнь «Трембита» гээд нэрлэгдэдэг. Львов городой уран һайханай хоорто «Трембита» гэһэн нэрэ 1939 ондо олгогдоһон байна. Тэрэ сагһаа хойшо заахан бүлэг артистнар олошоро олошорһоор, мүнөө Украиныи ССР-эй капеллэ болотороо ургаа юм.

Улаан-Үдэ городой ажалшад аяар холын ажалшадай хүгжэмтэ дуу театр, клубуудтаа сугларжа, һаянай танилсаа юм. Тус капеллын программада украин арадай дуунуудһаа гадна, хилын саанахи, ород арадуудай дуунууд зэдэлжэ, олоной зүгһөө һайшаал, магтаалда хүртэнэ.

Москвада украин арадай искусствын декадын болоходо «Трембитэдэ» Украиныи ССР-эй габьяата капеллэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон юм. Тиихэдэ тус капеллые хүтэлбэрилжэ ябаһан Павел Муравскида республикын арадай артистын нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Байгша оной декабрь һарада тус капеллэ өөрынгөө хорин табан жэлэй ойе тэмдэглэхэ болонхой. Ойн баярайнгаа энэ үдэртэ мэдээжэ Бетховенэй юһэдэхи симфони зэдэлүүлхээр эдэнэрнай бэлэдхэжэ ябана.

«Трембита» нютагайнгаа арад зоной дунда алдар суута гаранхай, тосхон, гэр бүхэнэй ажалшад «шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар» болоһон капеллын һүүлэй һониниие хоорондоо хэлсэжэ, һонин юумыень тараажа байдаг юм. Манай Улаан-Үдэ городой ажалшад «Трембитын» ирагуу аялгата дуу, хүгжэм үсөөн үдэрэй туршада шагнаашье һаа, украин арадай хонгёо хоолойто дуун мартагдашагүйгөөр үлөөнхэйл!

«Трембитын» дуушад мүнөө эдлжээтэ аяншалгаяа үргэлжэлүүлэн, Зүүн-Сибириин бусад городуудай ажалшадта айлшалхаар аян замаа саашань үргэлжэлүүлбэ.

Улаан-Үдэ городой ажалшад хүндэтэ айлшадтаяа амар мэндээ хэлсэжэ тарахадаа, аян замдаа һайн һайхан ябахыень, ажалдаа амжалта түйлахыень хүсэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэхи зураг): хоорой дуушан Лидия Журбенко. Хоёрдохи дээрэнь «Трембитын» хоор.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ШЭНЭ БАРИЛГА

БАЙШАНГУУД ЖЭРЫЛДЭХЭЛ

«Бурпроект» конторын коллектив мүнөө үедэ юу хэжэ байна гээшэб гэһэн асуудалда ингэжэ мэдээсэбэ.

Улаан-Үдэ городой Октябрьска районой Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжада зуун наймаалагшадтай худалдаа наймаанай байшангай барилга ойрын сагта эхилхэ. Тэрэ хадаа мүнөөхи Универмагта орходоо хоёр дахин ехэ байха юм. Тэрэ байшангай проект барилгашадта үгтэнхэй.

Оперо болон баледэй театртай зэргэлүүлэгдэн республиканска библиотекын гоё һайхан байшан баригдажа эхилхэ. Тэндэ хахад миллион ном хадагалагдаха байна. Тэрэ байшангай проект зохёолго дээрэ «Бурпроектын» конструкторнууд хүдэлжэ байнхай.

Үшөө нэгэ гайхамшаг гоё байшан Улаан-Үдымнай Октябрьска райондо бодхогдохонь. Энэ хадаа республика соохи анха түрүүшын үргэн экрантай кинотеатр болохо юм. Түс кинотеатр 850 хүнэй һууха харалгын залтай байха болоно.

Соведүүдэй нэгэдэхи байшангые хажуу тээшэнь һунаан үргэдхэхэ проект зохёолго дээрэ конструкторнууд ажаллана. Байгал шадарай Котокель нуурай эрье дээрэ, мүн Түнхэнэй аймагай «Аршан» курорт шадар баригдаха хоёр санаториин проект бэлэдхэгдэжэ байна.

«Бурпроект» конторо ойрын сагта республикын проектын институт болгогдон эмхидхэгдэхэнь. Тэрэ хадаа республикымнай город болон худөө нютагуудта баригдаха барилгын проект зохёолгые һайжаруулха арга олгохо.

БАЯР

АЗАТАЙХАН ДАА

1947 ондо гаргагдаһан гурбан процентнэ урьһаламжа арад зоной дунда ехэ олоороо тараагдажа байдаг. Хэн нэгэнэй абаһан облигацияа үни удаан хадагалжа ябаа һаань, ошо ошотороо зааталгүй тэрэнь шүүбэридэ тудаһан лэ байдаг. Улаан-Үдэ городой ажалшад жэл бүри ехэ шүүбэри абана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ облигаци баригшадай табан хүндэнь 2500 түхэригэй шүүбэри тудаһан байгаа. Мүн мянганай—21, табан зуунай—18 шүүбэри энэ үе соо түлэгдөөд байна. Тиихэдэ 250—100 түхэригэй 87 шүүбэри түлэгдэһэн байха юм. Байгша ондо үнгэргэгдэһэн тиражнуудай шүүбэриһээ ганса городой ажалшадта 85 мянган түхэриг түлэгдэһэн байна.

Байгша оной сентябриин 30-да үнгэргэгдэһэн арбан долоодохи нэмэлтэ тиражда хабаадалсаһан нүхэд П. Т. Угрюмов, П. И. Иванов гэгшэд түс тустаа 2500-гаад түхэриг шүүгэ. Нүхэд Семенов, Ширяева, Чупров, Епифанов болон бусадта 500 түхэригэй шүүбэри тудаа.

Жэлдээ зургаа, нэмэлтэ—долоодохи тиражда хабаадалсахын тула гурбан процентнэ урьһаламжа байгша оной дүүрэтэр олоор абыт!

А. ПОЛОВНИКОВ.

ОЛЗО

МҮР МҮШХЭЛГЭН ТҮЛЭГ ДУНДАА

Ангуушад намар болоһонһоо хойшо олзобоorидоо бэлэдхэжэ, буу һомо, урьха хабхаанаа бэлдэжэ, ангай үһэ ноохоё хүсэхэ сагые алдангүй хүбшэ тайгадаа гарадаг. Илангаяа хойто-байгалайхид ехэнхи агнууриин ажал өрхилдэг байһан дээрэһээ мүнөө агнууряа түлөө үргэлжэлүүлжэ байна.

Аймагай 250 гаран ангуушад тайгада гаранхай. Тэдэнэр арбаад хоногой туршада 670 гаран булга, 2000 гаран хэрмэ, үен, һолонго гэхэ мэтые олоор бариа. Энэ үедэ 15000 ондатра баригдаад байха юм.

«Победа» колхозой ангуушад А. Г. Терентьев, А. А. Станеев, И. Д. Нардуев болон бусад олзобори һайнтай агнуури хэжэ ябанад. Жэшээнь, Александр Гаврилович Терентьев үсөөхэн үдэрэй туршада 17 булга, олон хэрмэ барижа тушааба.

АЖАЛАЙ ОХИН

БЭЕЛЬЭН ХҮСЭЛ

Өөрынгөө дураар хүдэлмэришэдэй коллективтэ орожо, мэргэжэл шудалхые хүсэһэн хүн ямаршье хүндэ хүшэр бэрхэшээл дабан гарадаг гээшэ.

Нэгэтэ Люба гэжэ залуухан басаган локомотив-вагон заһабарилгын заводто ерэжэ, аппаратна цехэй хүдэлмэришэн болохо хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлһэн юм. Удангүй тэрэ басаган оньһото прибор суглуулагша, дүршэлтэй слесарь боложо, хүдэлмэриинь дүршэлдэ һуралсажа эхилһэн бэлэй.

Үглөөгүүр заводой хүдэлмэришэдтэй сүг Люба ажалдаа гаранхай, элдэб аппарат, станогуудай хүүеһэн хүгжэм шагнаархан, багшаһаа түрүүшын «хэшээл» абана. Ингэһээр үдэр хоногой үнгэрхэ бүри өөрынгөө шэлэһэн мэргэжэлэй онсо илгаа, дүршэл шадабаритай танилсажа эхилээ һэн.

Хэдэ һарын туршада эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллажа, өөрынгөө алдуу эндүүнүүдые ойлгоһон Люба Черкасова оньһото аппарат заһадаг, суглуулдаг болоо бэлэй. Тиигэжэ түрүүшынь амперметр гүрэнэй шалгалтада тушаагдажа, «эрхим һайн» гэһэн сэгнэлтэ абаа һэн.

Урагшаа һанаатай Люба Черкасова үетэн нүхэдэйнгөө дунда ехэ хүндэтэйдэ тоологдодог юм. Үдэшын техникумдэ һуралсажа ябадаг слесарь Валерий Порядков математикаар үгтэһэн даабаряа дүүргэжэ ядахадаа, Любаһаа ходо туһаламжа абадаг байна. Люба өөрынгөө классай бусад һурагшадта математика, физикээр ходо туһаламжа хүргэдэг, урагшаа һанаатай, бэрхэ басаган юм.

В. КАТОК.

СҮҮД ДЭЭРЭҺЭЭ

АРХИҺАА—АЮУЛ

ЛВРЗ-гэй хоёрдохи участок... Орой һүни боложо, ажалай һүүлээр хүн зоншье ан-бунхан амаржа байба. Тэрэ үедэ: «Абарыт, туһалыт»,—гэһэн аймшагтай заригад гэмэ абяан гэнтэ дуулдажа, харюудань хажар муухай хараал шэрээл адхарба. Һүүлээрнь носолдоон, һүхирөөн...

Олон квартиратай гэр соо ажаһуугшадшье хул хөөрсэг бололдожо, гэрэлээ яаралтайгаар нособод.

— Энэ баһал Белобородов аашалжа байна хаям. Хэзээ болихо хүн гээшэб,—гэжэ олонхидынь дураа гутан гэмэрэлдэнэ.

— Болингүй яагаадхиха һэм... Энэ бузаршни бүри үдэр байхада шал һогтошоод, шалмаан хүдхажа ябаа һэн. Тиигээд лэ бүхэли һүниндөө «концерт» харуулха гээ юм байна,—гээд заримууд шоо үзэнэ.

Теэд энэ Белобородов айл зонойнгоо амгалан байдал ингэжэ хүлгүүлдэгээ юундэшье бодоогүй, харин хулигантаһаар лэ ябаа.

Нэгэтэ һамгаиннь наншуулха, сохюулха болоходоо, түрэлэйдөө зугадан ошохо баатай болоо юм һэн ха. Тиихэдэнь үбгэниинь — Белобородов хойноһоонь дахан ошобо. Похолковтон—хоёр аха дүүнэр плоскогубцаар хэды шаалгабашье, гэм зэмэгүй эхэнэрые хамгаалжа ороо, галзуурһан хулиганай гарыень хүлижэ, газаа гаргаһан, дружинниigуудта тушааһан байна. Энэ угаа һайшаалтай!

Удаань сүүд дээрэ юун элирээб гэхэдэ, Белобородов гадэг оройдоол гурбахан һарын турша дотор олонойһ газарта хэдэ дахин наншалдаһан, жэжэ хулиганталгын түлөө хоёр дахин харюусалгада хабаадуулагдаһан, нүхэдэй сүүд дээрэ шүүмжэлэгдэһэн.

Мүнөө энэ хулиган Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай сүүдээр дүрбэн жэл соо археэ хаһагдахаар сүүдлэгдэбэ.

— Тон зүб! Нийтын гүрим, хүн зоной амгалан байдал эбдэгшэдые ингэжэл хэһээлтэй юм,—гэжэ тэдэнэр мэдүүлжэ байгаад һэн.

Дурсагдаһан шиидхэбэриие республикын Верховно Сүүд бүрин хүсэн соонь үлөөбэ.

П. СЫРЕМЯТНИКОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: пропагандистын ажал гэһэн түрүү бэшэг; «Манай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта» гэһэн рубрика доро Улаан-Үдын управлениин «8 Марта» колхозой һаалишадай Сэлэнгын совхозойхидой үүсхэл дэмжэжэ эхилһэн тухай А. Дериглазов бэшэнэ; Л. Неретинагай барилгашадай ажал хэрэг тухай корреспонденци; ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Буряадай хүдөө ажахын институдай багша А. Ильиной «Механизатор, машинаяа гамнажа ашагла» гэһэн статья; ТАСС-ай шэнжэлэгшэ И. Артемовэй мал ажалай шухала асуудалда зорюулан бэшэһэн «Тэжээл багаар гаргашалаад, мяха ехээр абаха» гэһэн корреспонденци; Ф. Леоновой «Таһаг байгуулһанай хэрэг байгаа гү?» гэһэн бэшэг.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай телеграмманууд; АПН-эй материалнууд; ажалшадай бэшэгүүд толилогдоо.

Дүрбэдэхи хуудаһанда уншагшад республикынгаа ажабайдалһаа элдэб һонирхолтой юумэ уншаха байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Урда Вьетнамдахи ээрхэг ябуулгые болюулха

ХАНОЙ, ноябриин 18. (ТАСС). США-гай правительство «С-123» гэжэ маркын сэрэгэй-транспортна 17 самолёт Урда Вьетнамда һаяхан эльгээгээ. Вьетнамай арадай армиин Верховно командованиин холбоо барисаа байгуулдаг зургаан энээндэнь эрид шууд бүрүүшаалга мэдүүлээ гээд Вьетнамай информационно агентство мэдээсэнэ. Уласхоорондын комиссиин нэрэ дээрэ тус зургаанай эльгээһэн бэшэг соо энэ бүрүүшаалга мэдүүлэгдэһэн байха юм.

Бэшэг соо ингэжэ хэлэгдэнэ: «Урда Вьетнамда ээрхэг түримхэй дайн шангадхаха, энэ дайе бүхы Индо-Хитадта дэлгэрүүлхэ зорилготой Америкын түсэбүүд болон ябуулганууд уласхоорондын комиссиин анхаралые холбоо байгуулха зургаан һүүлэй үедэ хэдэ дахин хандуулһан байна. Энэ зорилгоор Холбоото Штадуудай сэрэгэй хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абана: Урда Вьетнамай сэрэгүүдые олон болгоно, Урда Вьетнамда буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл болон сэрэгэй бусад материалнуудые, тэрэшэлэн Америкын сэрэгэй алба хэгшэдэй шэнэ бүлэгүүдые эльгээнэ».

Дээрэ дурсагдаһан ябуулганууд Индо-Хитадтахи байдалые бүри шахардуу болгоно, Зүүн-Урда Азидахи амгалан тайбан, аюулгүй байдалда гай түбэг татана, мүн Вьетнам тухай 1954 оной Женевэдэхи хэлсээнүүдые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно гээд холбоо байгуулха зургаан заана.

Дээрэ дурсагдаһан самолёдуудые, тэрэшэлэн бусад буу зэбсэг болон сэрэгэй материалнуудые Урда Вьетнамһаа дары гаргаха, тэндэ Америкын хэжэ байһан ээрхэг түримхэй дайн байлдаае болюулха тухай США-да, Урда Вьетнамай засагаархидта эрилтэ хэхэ гүйлтатайгаар уласхоорондын комиссида Вьетнамай арадай армиин холбоо байгуулха зургаан хандана.

Эб найрамдалай, харилсаа холбооной түлөө уласхоорондын конференциин уряа

ДЕЛИ, ноябриин 18. (ТАСС). Эб найрамдалай болон харилсаа холбооной түлөө уласхоорондын конференци мүнөө һүүлшынгээ үдэр хүдэлмэрилжэ байна. Пленарна заседаниин түгэсхэлдэ баталан абаһан Хандалга соогоо конференцидэ хабаадагшад ингэжэ тэмдэглэнэ. Атомна зэбсэг бүри ехээр бүтээхэ, дэлгэрүүлэн тарааха ябадал, тэрэшэлэн ядерна зэбсэг туршалгые үргэлжэлүүлгэ бүхы хүн түрэлтэндэ ехэ аюул тохёолдуулна. Яаралтайгаар уулзажа, бүхы түхэл янзын ядерна зэбсэг туршалгые хүсэдөөр хорихо, энэ зэбсэгэй бии байһан нөөсэнүүдые усадхаха эрилтэ хэхыень бидэнэр бүхы правительствануудые уряалнабди гээд Хандалга соо хэлэгдэнэ.

Эб найрамдал хамгаалхын түлөө хүдэлөөндэ зарим амжалтануудай түйлагдабашье, амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдоһоор гээд конференциин нүгөөдэ документ—Деклараци соо заагдана.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые, буу зэбсэг хуряалгые, уласхоорондын харилсаа холбооe Индиин правительствын хүсэдөөр дэмжэжэ байһан тухай, ядерна зэбсэг бүтээхэгүй, амгалан тайбан политика бэелүүлхэ гэжэ Индиин шиидэнги байһан тухай Индиин премьер-министр Л. Б. Шастриин мэдүүлгые конференцидэ хабаадагшад гүнзэгы ехээр һаналаа ханан шагнаа гээд Деклараци соо хэлэгдэнэ.

Конференци хадаа ядерна дайнай аюулые усадхаха зорилгоор шууд шанга ябуулга хэхые уряална, колониализмда, шэнэ ёһоной колониализмда, эсэргүү тэмсэлые дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Б. МАТТАРЕЛЛА: Худалдаа наймаа хүгжөөхэ

РИМ, ноябриин 18. (ТАСС). СССР-тэй худалдаа наймаа эрхилэлгээр баруун оронууд соохоо Итали нэгэдэхи һуури эзэлнэ гээд Италиин гадаадын худалдаа наймаанай министр Б. Маттарелла «Глобо» газетын корреспондентдэ мэдүүлээ. СССР Итали хоёрой хоорондохи худалдаа наймаан 1955 ондо 24 миллиард лирэй болодог байгаа һаа, 1963 ондо 181 миллиард лирэй худалдаа наймаан эрхилэгдэдэг болоо, эд бараа андалдан абалсалгые саашадань хүгжөөхэ арга боломжо бии гэжэ министр тэмдэглээ. Һаяхан Советскэ Союзда минии хэлсээ хэхэ үедэ, СССР Итали хоёрой хоорондо худалдаа наймаае бүри түргэнөөр хүгжөөхэ үндэһэ һуури табигдаһан байгаа гээд Б. Маттарелла тэмдэглээ.

Судандахи байдал

КАИР, ноябриин 18. (ТАСС). Суданай премьер-министр Хатем эль-Халиф гэгшын мэдүүлгэ Омдурманай радиогоор дамжуулагдаа. Тэрээн соонь ингэжэ хэлэгдэнэ: урдын президент Аббуд ороной юрын эрхэтэн болоо, ямаршье үедэ Суданһаа гаража ошоходонь болохо.

Правительственна эмхи зургаануудта болон армида сэбэрлэлгэ хэхэ тухай һанамжые Хатем эль-Халифай правительство һайшааһан байна.

Политическа болон юрын хэрэгүүдээр хүушан засаг түрын үедэ арестовалагдаһан хүнүүд Суданай правительствын шиидхэбэреэр бултадаа сүлөөлэгдөө гээд «Аль-Ахрам» газетэ мэдээсэнэ.

ОАР-ай премьер-министрэй хэлэһэн үгэ

КАИР, ноябриин 18. (ТАСС). ОАР-ай Национальна суглаанай ээлжээтэ заседани дээрэ премьер-министр Али Сабри үгэ хэлэхэдээ, ороной дотоодын асуудалнуудта тогтоо.

Экономическа талаар орондо бэрхэшээлнүүдэй тохёолдодог байһые зааха зуураа, нимэ бэрхэшээл гараха ёһоороол гарана, юуб гэхэдэ, хүн зоной хэрэглэмжэ улам дээшэлжэ байдаг гээд премьер-министр онсолон тэмдэглээ. ОАР-ай хүн зоной хэрэглэмжэ 1952 ондо 631 миллион египетскэ фунт болодог байгаа һаа, 1963—1964 онуудта тэрэнь 1 миллиард 460 миллион египетскэ фунт хүрэтэр ургаа гэжэ Али Сабри тэмдэглээ.

Арадай хэрэглэмжые хангаха, түсэблэлгэдэ бии байһан дутуу дунданууды зайсуулха зорилгоор правительствын абажа байһан хэмжээ ябуулганууд тухай премьер-министр дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Эдэ хэмжээнүүдэй ёһоор, ондоо тээһээ шухала продуктнуудые худалдажа абахын тулада мүнгэ зөөри нэмэжэ һомолхо, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта химгадалга ехээр хэхэ политика бэелүүлхэ, орон доторхи эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ, сэн гуримшуулжа, 1961 оной хэм хэмжээндэ һөөргэнь оруулха гэжэ хараалагданхай.

Орон дотор түсэблэлгэдэ дутуу дунданууд бии байгаашье һаа, түсэблэлгын политика яһала таарамжатай байгаа, саашадаашье бэелүүлэгдэхэ гэжэ Али Сабри онсолон тэмдэглээ.

Коммунистнуудые түрмэдэ хаана

ПАРИЖ, ноябриин 18. (ТАСС). Мадридай политическэ трибунал хадаа Картахена городто коммунис партиин организациие байгуулаа гэжэ гэмнээд, Бернардо Матеос гэгшые 16 жэлдэ түрмэдэ хааха гэһэн шиидхэбэри үсэгэлдэр гаргаа. Картахеныи үшөө 16 хүн «нюуса организацида хабаадаһанай, хуули бусаар идхалга, тайлбари хэһэнэй түлөө» хоёрһоо дүрбэн жэл хүрэтэр болзорнуудта түрмэдэ һууxаар шиидхэгдэһэн байха юм. ЮФИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, компартида хамаатай байһанайнгаа түлөө гэмнэгдэжэ, дүшэ шахуу хүн Мадридай политическэ трибуналаар һүүлшын гурбан неделиин турша соо сүүдлэгдээ. Аликанте городто компартиин организаци байгуулаа гэжэ гэмнэгдэһэн М. Сориано гэгшын сүүд үргэлжэлһөөр.

1965 ондо «Буряад үнэн» газетэ захиха үнэ сэн нимэ байха: жэлэй—6 түхэриг, зургаа һарын—3 түхэриг, гурба һарын—1 түхэриг 50 мүнгэтэ. Энэ газетые почтальондо, нийтын хэблэл тараагшадта, газетэ, журналнуудые наймаалалгын киоскдо захиха болоно. НҮХЭД, УНШАГШАД! Ерэхэ жэлдэ абаха газетэдээ захил хэхээ шамдыт!

САЛАИ УЛАРИ

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор республика доторнай сэлмэг байхаар хүлеэгдэнэ. Баруун хойноһоо һалхилха. Хойто аймагуудта 7—12, бэшэ аймагуудта 2—7, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 9—11, үдэртөө 3—5 градус хүйтэн байха.

Ноябриин 21—22-то баһал сэлмэгээр байха. Хойто аймагуудта һүниндөө 21—26, үдэртөө 6—11, бэшэ аймагуудта һүниндөө 16—21, үдэртөө 1—6 градус хүйтэн болохо.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—43-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00275 Зак. № 1155.